

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 50

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1'30 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Pošilnica plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Polnopravni in brezpravni**

Na vprašanje, iz kakšnih razlogov preganja sedanja prosvetna uprava v Sloveniji tajništvo SDS neljube učitelje, smo dobili 26. t. m. jasen in točen odgovor v »Jutru«. S hladnim cinizmom odgovarja organ gospoda kraljevega ministra za šume in rude, da državni uslužbenci, ki ne pripadajo po svojem privatnem političnem mišljenju samostojni demokratični stranki, »sploh ne spadajo v državno službo«. Pri-
stašem proticentralističnih strank, ki ima-
jo o uredbi države drugačne nazore nego
»Jutro«, je torej državna služba a priori
zaprta. Ustava sicer jamči vsakomur svo-
bodo izpovedovanja kateregakoli politične-
ga prepričanja, kar omejuje zakon o za-
ščiti države in uradniški zakon samo z ozi-
rom na komunistično stranko, ki je pri
nas izrecno označena kot protidržavna
stranka. Toda »Jutro« je to raztegnilo na
vse ostale stranke, izveniški seveda samo
samostojno demokratično in radikalno
stranko. Naša prosvetna uprava, ki bi se
imela ravnati samo po obstoječih, od par-
lamenta sprejetih in od kralja potrjenih
zakonov, pa si je to naziranje »Jutra« v
celem obsegu prisvojila in po »Jutrovem«
članku od 25. februarja t. l. št. 49 odreka
vsem državljanom, ki ne izpovedujejo
centralizma, načeloma pravico do držav-
ne službe. Ako prosvetna uprava zaen-
krat take učitelje samo premešča, je to
le stvar posebne milosti in pedagoškega
značaja, kajti g. šef prosvete v Sloveniji
namerava s tem dotične učitelje podvreči
zgolj izkušnji, ali se bodo na svojih novih
mestih »poboljšali« in »izpreobrili« k
centralističnemu političnemu programu
ali ne. »Ako namreč tudi to ne zaleže« —
tako napoveduje organ gospoda ministra
za šume in rude — »in če se izkaže, da
nekateri državni uslužbenci vobče niso
več sposobni poboljšanja, potem je treba
plevel izriniti s korenino vred.« Kajti,
tako končuje »Jutro« svoja tozadevna iz-
vajanja, »tega nacionalna država ne bo
nikdar dopustila, da bi kdo jedel državni
kruh, pri tem pa državo v njenih temeljih
rušil«. In če vprašamo, kdo da državo v
njenih temeljih ruši in kako, dobimo za
odgovor, da oni učitelji, ki ni vpisan v SDS,
kajti s tem »okužuje in kvari našo mla-
dino!«

Na ta način smo tedaj od merodajne
strani nekako uradno dobili potrdilo,
da so država samo gospodje samostojni
demokrati. To kljub temu, da tudi pri-
staši drugih strank v državi vestno in po-
šteno plačujejo za državo davke, iz ka-
terih se plačujejo šole in učitelji. To kljub
temu, da dva naroda v celoti, ki skupaj s
srbskim tvorita to državo in brez katerih
si naše države sploh ni mogoče misliti,
odklanjata centralizem in »državno mi-
sel«, ki jo izpovedujejo gospodje samo-
stojni demokrati, ki v Sloveniji in Hrvat-
ski predstavljajo neznatno manjšino. To
kljub temu, da ti Slovenci in Hrvati iz-
polnjujejo vse dolžnosti do države, med
katerimi je najtežja vojaška služba, od ka-
tere jih gospodje samostojni demokrati ne
odvezujejo, pač pa jim odrekajo pravico,
da bi smeli zavzemati državne službe. To-
rej smo po uradniški izjavi gospoda mini-
stra za šume in rude Slovenci in Hrvati
manjvredni elementi izveniški samo ono
kopico, ki glasuje za gospode samostojno-
demokratične kandidate in korupcionistič-
no politiko SDS. Ti so edino sposobni za
državne službe, ogromna večina sloven-
skega in hrvatskega ljudstva pa samo za
plačevanje davkov in vršitev vojaške
službe, dasi je to jako nedosledno, kajti
kdor ni »državen element«, ta bi pač tudi
ne smel služiti v vojski, ker je »nezanes-
ljiv«. Take pojme o državi in o dolžnostih
ter pravicah državljanov oznanja stranka,
ki ima patent na »svobodomiselnost« in
»naprednost« ter se imenuje »demokra-
tična«. Razdelitev državljanov v polno-
pravno manjšino in brezpravno večino je
proglášena in kdor tej večini pripada,
mora biti pripravljen, da se »izruje s ko-
renino vred«.

Ti učitelji ali učiteljica, ki niso zapi-
san v članski register UJU, pa vestno iz-

polnjuješ dolžnosti, katere ti nalaga tvoja
služba, ki po zakonu vzgajaš otroke v do-
bre, poštene in vestne državljane, ki bla-
žiš njihova srca in bistriš njihove umove,
si in ostaneš kljub temu protidržaven ele-
ment, ki »okužuje ter kvari našo mladino«.
Pokloni se gg. Pestotniku, Rapetu in Je-
lencu, pa priseži na centralizem, na nad-
vlado gg. Pašića in Pribičevića, na poli-
tično reakcijo in frimasonski evangelij, in
postaneš šele pravi pedagog. Pa tudi če
nimaš sicer posebnih ali pa prav nobenih
moralnih ali umskih sposobnosti za ta po-
klic, zadostuje, če si vnet Ujujevec, in
čimbolj kričiš, agitiraš ter se izpostavljaš
za program samostojnih demokratov, v
tem večjih čislh boš kot vzgojevalec mla-
dine, kajti kulturne naloge šolstva so da-
nes očividno postranska stvar, glavno je,
kateri politični stranki pripadaš. Ni nam-
reč več namen šole, da vzgaja umsko pro-
svetljene in moralno izobražene člane drž-
ave, ki znajo samostojno misliti, marveč
pristaše samostojne demokratične stranke.

**Velik vtis in dalekosežen pomen sklepov
opozicijskih voditeljev.**

Belgrad, 26. febr. (Izv.) Zanimanje jav-
nosti in političnih krogov za sklepe vodi-
teljev opozicije je bilo poslednje dni zelo
veliko in zato je bil tudi vtis včerajšnjih
sklepov velik. Dasiravno se je videlo, da
je pričakovati važnih sklepov, vendar se
takah niso nadejali. Splošno se priznava,
da se posledice ustanovitve močnega blo-
ka narodnega sporazuma in ljudske demo-
kracije danes ne dajo še dovolj oceniti, ker
so dalekosežnega pomena. Vsi uglednejši
listi komentirajo ta važen dogodek. Niti
vladni listi mu ne odrekajo važnosti za
politični položaj in bodoči razvoj razmer
v naši državi. Tako piše o tem »Poli-
tika«:

Ustanovitev bloka narodnega spora-
zuma je najboljši odgovor na vse trditve,
da se je opozicija razcepila ali da je na
tem, da se razcepi. Nasprotno, sedaj je še
močnejša in solidnejša, nego je bila sploh
kdaj dosedaj. Dosedaj je obstojal takozva-
ni ožji in širši blok in vendar se je čisto
z velikim tendenco delala razlika med nji-
ma, četudi stvarno te razlike ni bilo. Se-
daj teh razlik sploh ni, in ne ožjega ne
širšega bloka, temveč samo ena krepka
celota. Stranke, ki so se združile v bloku
narodnega sporazuma, se bodo v narodni
skupščini javljale kot celota in jih bodo
vedno v vseh vprašanjih predstavljali za-
stopniki bloka. Klubi bodo najbrže ostali
še nadalje in se bodo bavili s čisto notra-
njimi strankarskimi zadevami. Kako bo
blok tehnično nastopal v skupščini, se bo
videlo pozneje. Ako bi nastopal v vseh
debatih kot celota bi mogel z ozirom na
poslovnik imeti samo dva govornika, kar
bi bilo neugodno. Glavno je, da bodo iz-
jave dane v imenu celoga bloka. Posebno
je treba naglasiti, da razpolaga blok z
ravno toliko poslanci kakor radikali.

**SPORAZUM O GLAVNIH TOČKAH
SKUPNEGA PROGRAMA.**

Belgrad, 26. febr. (Izv.) V komuniketu,
ki smo ga včeraj javili, je naglašeno, da so
določene glavne točke skupnega programa.
O tem programu bloka voditelji absolutno
niso hoteli govoriti, izjavljajoč, da je to za
enkrat tajnost, dokler ne pride pred klube.
Sporazum o bloku je definitivno in klubi
se bodo bavili samo s pretresanjem skup-
nega programa. Sporazum, ki vsebuje glav-
ne točke skupnega programa, je napisan in
podpisan od dr. Korošca, Ljube Davidovića,
dr. Marinkovića, dr. Kumanudija, dr. Hra-
nice, dr. Polića, dr. Nikića, Pavle Radića in
Nastasa Petrovića.

PRIBOD ROMUNSKA KRALJICE.

Belgrad, 26. febr. (Izv.) Popoldne ob
2. uri se je pripeljala v Belgrad romunska
kraljica. Njej nasproti se je naša kraljica
peljala do Novega Sada. Romunska kra-
ljica ostane dalje časa v Belgradu. Na
njeno čast bo jutri v dvoru večerja, na
katero so povabljeni nekateri člani vlade
in pa bivši državni podtajnik g. Grol.

Temu namenu naj služi znanost, naj-
višja prosvetna ustanova, univerza, kajti
taisto »Jutro« pravi, da namerava režim
tudi na visokih šolah »storiti konec raz-
nim zastarelim nazorom«, namreč naučni
avtonomiji univerze, profesorjev in sluša-
teljev. Univerza torej naj ne bo več
najvišja prosvetna ustanova za izobrazbo
in strokovno usposobljenje državljanov,
ki naj zavzamejo za narod najvažnejša
mesta v življenju, marveč naj bi bila po-
litično torišče za fabrikacijo pristašev
»narodnega edinstva«, kakor ga razume
gospod minister dr. Žerjav. Z Bogom, svo-
boda znanosti, svoboda znanstvenega pre-
pričanja, svoboda vesti — to so za samo-
stojne demokrate »zastareli kulturni na-
zori«, ki se bodo nadomestili s slepo po-
korščino politični kliki.

In — z Bogom kultura! Na sloven-
skih šolah ti bo korenito odklenkalo pod
režimom napredne(!?), samostojno demo-
kratske stranke. Kajti kultura je največja
sovražnica te gospode; zato proč z njo!

Današnje »Novosti« prinašajo na uvod-
nem mestu obširen komentar k temu važ-
nemu dogodku in pravijo:

»Sporazum, ki so ga ustvarili člani blo-
ka, v vseh glavnih vprašanjih, ki so ga skle-
pili o skupnem nastopu, predstavlja brez
dvoma važen dogodek, nov srečen datum v
evoluciji srbskih, hrvatskih in slovenskih
odnošajev. Ta moment pomeni nov korak v
zblizanju nekdanj razdruženih, nov dokaz
medsebojnega zaupanja. Je najboljša pod-
pora za jasnejšo in vedrejšo bodočnost in
ima pogoje, da se končno spravi z dnevn-
ga reda mučen spor, ki je zadržal našo drž-
avo v njenem gospodarskem in kulturnem
napredovanju. Zgodilo se je tisto, kar so
prorokovali mnogo dalekovidni politiki. Na-
prorokovali mnogi dalekovidni politiki. Na-
ganjanje in obsojene. V borbi proti skupne-
mu sovražniku so se združili vsi tisti, ki so
v tej borbi imeli na svoji strani samo pra-
vico in pravo. Naj se današnji vlastodržci
vladajo kakor hočejo. Edinstvo odslej ni več
v nevarnosti. Za hrbtom vsiljenih vlastod-
ržcev stvarni voditelji ljudstva, oslanjajoč
se na zaupanje ogromne večine ljudstva,
dokončujejo blok nacionalnega dela za spora-
zumno ureditev skupne države. Enotna
opozicija, ki je okrepljena z zaupanjem ljud-
stva, predstavlja stvarno živo moč skupno-
sti napram umetni in nasilni mehanični ob-
lasti. Stvarno vodstvo države bo prešlo v
roke, kjer bo stvarna moč. Naj režim danes
še bolj globoko gazi v nezakonitost in na-
silje je zblizalo in zvezalo trdnje vse pre-
igrati. Kajti dosedaj nikdar pravična stvar,
za katero se bori nekoliko milijonov, ni bila
uničena. Njena zmaga se lahko samo odla-
ga, je pa sigurna in mora priti!«

PORAZEN VTIS NA VLADO.

Belgrad, 26. febr. (Izv.) Vlada je da-
nes sklicala sejo, na kateri so se vršile
dolgotrajne debate o novo nastalem po-
ločaju. Glavna debata se je bavila s tem,
ali naj se takoj danes da ostavka ali šele
7. marca. Radikali so večinoma zelo po-
trtiti vsled tega, ker jim je sedaj prešla po-
slednja nada, da bi mogli prevzeti navi-
dežno vlogo posredovalca za sporazum,
Pribečević pa besni, kar najbolj dokazuje
uvodni članek v njegovi »Reči« pod nje-
govim podpisom, kjer je uporabil ves svoj
znani besedni zaklad od defetistov in se-
paratistov do veleizdajalcev. To ravno
dokazuje važnost sklepov Bloka narodne-
ga sporazuma in ljudske demokracije in
njih nevarnost za nasilne in koruptne ele-
mente.

**STANOVANJSKI ZAKON NA ČEŠKEM
PODALJŠAN.**

Praga, 26. febr. (Izv.) »Bohemija« po-
roča, da je odbor »petka« sklenil, da zakon
za zaščito najemnikov podaljša za 3 leta.
Črtal se bo § 12, ki določa, da morajo na-
jemniki povrniti hišnim gospodarjem stro-
ške za popravo hiše, pač pa bodo gospo-
darji smeli primerno zvišati najemnino.

**Ustanovitev francoske
katoliške lige.**

(Od našega pariškega dopisnika.)

Pariz, 20. febr.

Po maši, ki jo je včeraj čital Msgr.
Dubois, kardinal in knezoškof pariški, je
imel kratek nagovor, v katerem je po-
trdil popolni sporazum med škofi in kato-
liško zvezo. Slednjic je podčrtal dejstvo,
da katoličani z izvrševanjem svoje verske
dolžnosti služijo javnemu redu in intere-
som države.

Takoj nato se je vršil prvi sestanek
Katoliške zveze, kateremu so predsedo-
vali general Castelnau, en senator in dva
poslanca.

Sprejeta so bila društvena pravila od
prisotnih delegatov, ki so zastopali 77
škofijskih zvez (od 83 obstoječih in včla-
njenih), to se pravi skupno več kot en in
pol milijona zavednih katoliških bojev-
nikov.

Namen Zveze, ki se je na ta način
ustanovila, je, braniti pravice vseh kato-
ličanov in sprovesti njih zahteve — in to
izven vsake neposredne politične akcije
— to se pravi, da ne bo postavila nobe-
nega kandidata pri volitvah in ne bo ob-
javila nobenega volivnega programa. Ka-
toliška zveza se hoče udeleževati na isti
način kot Zveza bivših borcev, ki združuje
ljudi najrazličnejših strank, kateri nimajo
ničesar drugega skupnega kot njih vero.

Slednjic je govoril nek poslanec o ob-
činski zakonodaji s stališča katoliških in-
teresov. Pri pojedini, ki je sledila, je imel
glavni govor predsednik general Castel-
nau. Pokazal je, kako je v zadnjih petde-
setih letih propadala vera in rodbina v
Franciji: katoličanom je bila vzeta ena
svoboda čina za drugo in podlage, na kate-
rih sloni človeška družba, so se začele
podirati.

Najvišji cilj sovražnikov vere je: de-
kristijanizirati vso deželo. Tako hočejo
prostozidari. Da je pa stvar že prišla pre-
cej daleč, so krivi katoličani sami, ker se
niso združili, da bi branili najdražje, kar
imajo, svojo vero. Zato so bili zaničevani
in prezirani.

Toda prišla je svetovna vojna. Tu ka-
toličanov niso več omalovaževali; zahte-
vali so od njih kri in zlato. Ti so pa dali
oboje, ne da bi šteli. Ravno tako pa zahte-
vajo tudi danes, da bodo upoštevani. Bolj
kot kdaj prej so si danes svesti svojih
pravic in dvigajo se zoper uničevalce ve-
re, rodbine in domovine.

Organizirati se hočejo in po natančno
premišljenem načrtu širiti svoje ideje s
tiskom, predavanji, brošurami in plakati.
Nočejo več izjemnih zakonov, ki bi jim za-
branjevali shode. Zahtevajo pravico po-
učevanja za redovnike in svobodo za sta-
riše, da si smejo izbrati za svojega otroka
šolo, katero sami žele.

Toda vse to je samo začetek. Treba
je globokih sprememb na socialnem po-
lju, da se povrne spet k domačemu og-
nišču stalnost, higijena in morala. Pred-
vsem zahtevajo katoličani, da se odpra-
vijo takoj škandalozne olajšave pri razpo-
roki. Zahtevajo protekcijo otrok zoper
nemoralnost.

Francoski katoličani so podvzeli
težko delo, ki bo dolgo trajalo, toda uspe-
hi, ki so jih imeli na tem polju katoličani
v Nemčiji in Holandiji, in ki so dovedli
do zmage, jim dajejo pogum in zaupanje.

MUSSOLINI.

Rim, 26. febr. (Izv.) Ministrski pred-
sednik Mussolini je danes zapustil posteljo
in se dalj časa razgovarjal z notranjim mi-
nistrom o političnem položaju.

**CARINSKA VOJNA MED NEMČIJO IN
ROMUNIJO.**

Budimpešta, 26. febr. (Izv.) Od za-
četka carinske vojne med Nemčijo in Ro-
munijo prihaja semkaj vsak dan več nem-
ških beguncev iz Romunije. Nemško po-
slaništvo in generalni konzulat moreta le
z velikim naporom odpravljati te begunce
v Nemčijo. Del teh beguncev so morali
v Budimpešti internirati, ker poslaništvo

ne more identificirati mnogih beguncev, ki so prišli brez vseh dokumentov.

SPOR ZA PETROLEJ V ALBANIJI.

Rim, 26. febr. (Izv.) Spor, ki je nastal med italijansko in angleško vlado radi eksploatacije albanških petrolejskih vrelcev, se bo menda rešil s kompromisom. Italijansko časopisje hvali Chamberlainovo izjavo, ki jo je podal v spodnji zbornici, rekoč, da vprašanje albanškega petroleja ne more biti vzrok spora med Anglijo in Italijo. Chamberlain je v svoji izjavi poudaril, da ameriška vlada ni vložila protesta proti temu, da je dobila Anglo-Persian Oil Co. koncesijo za eksploatacijo albanških petrolejskih vrelcev. »Tribuna« poroča, da bo del albanške petrolejske cone izročen v eksploatacijo nekemu italijanskemu konzorciju, drugi del pa omenjeni angleški družbi. Angleška vlada se ne bi protivila, če bi ostale petrolejske vrelce dobil v eksploatacijo ameriški kapital.

VSTAJA KURDOV.

Pariz, 26. febr. (Izv.) Vstaja med Kurdi se zelo hitro širi. Vstasi so zopet zasedli več krajev in hočejo na vsak način obnoviti kalifat.

ZDRAVSTVENO STANJE PREDSEDNIKA EBERTA.

Berlin, 26. febr. (Izv.) Zdravstveno stanje predsednika republike Eberta je povoljno, vendar še ne more sprejemati obiskov.

PONESREČENI LETALCI.

London, 26. febr. (Izv.) Neko vojaško letalo je vsled silnega viharja padlo na tla in se popolnoma razbilo. Trije častniki so mrtvi, trije mehaniki pa težko ranjeni.

OROPAN TRGOVEC.

Rim, 26. febr. (Izv.) Na brenerski progi je bil neki tržaški trgovec napaden in oropan za 35.000 lir.

PONESREČENA AMERIŠKA VOJNA LADJA.

Washington, 26. febr. (Izv.) Admiral-ska ladja »Kuron« je v zalivu Malantaja nasedla.

Nova razorožitvena konferenca.

(Od našega pariškega dopisnika.)

Britanska vlada je sklenila sodelovati z Združenimi državami, da se upostavi nova mednarodna razorožitvena konferenca.

Mr. Austen Chamberlain, britanski zunanji minister, je javil Mr. Kellogu, novemu državnemu tajniku Unije, da je pripravljen sklicati tako konferenco v teku poletja, če bo mogoče dobiti privoljenje k temu od drugih velesil, in sicer v Unijo.

Ta odločitev temelji na zadnjih pogovorih o vojnih dolgovih, katerih so se udeležile Britanija, Francija in Zedinjene države. Faktorji, ki pripravljajo pot bodoči konferenci, so med drugim sledeči:

1. natančno pretresavanje mednarodnih vojnih dolgov s strani britanske vlade, čimur je sledila zadnja nota Mr. Churchill, finančnega ministra, francoski vladi, tičoča se tega predmeta.

2. neoficijelni pogovori, ki so se vršili vzporedno s tem in ki so pokazali ozko zvezo v mišljenju francoske vlade med garancijo za varnost Francije in njeno možnostjo plačevati iz svojih narodnih rezerv.

3. več dogovarjanj, ki so se vršila med Mr. Chamberlainom in Mr. Kellogom, predno je slednji odpotoval domov v Zedinjene države, da nastopi svojo novo službo.

4. študij in odklonitev ženevskega razorožitvenega protokola v sedanji obliki s strani komiteja of Imperial Defence (za obrambo britanskega imperija) s privolitvijo vlad dominijonov.

5. pretresavanje drugega načrta, katerega kritiko je poslal kabinetu v tajnem memorandumu Earl of Balfour, kojega vsebina pa je bila baje odkrita Mr. Kellogu na večer njegovega odhoda iz Anglije.

Pogovori med vlado Zedinjenih držav in Britanije so pokazali obojestransko željo, zmanjšati vsakoletno vsoto, ki jo mora vsak davkoplačevalec dati v vojaške svrhe, kar na vse strani uničuje trgovino in tvori stalno ogroženje miru.

Najprej se je govorilo, da se bo konferenca vršila v Angliji, kamor bodo velesile povabljene, potem pa so se odločili za Zedinjene države, ker jamči njih oddaljenost od evropskih preprirov najbolj za uspešno delovanje konference. Uspeh enake konference, ki se je bila vršila v Washingtonu, je odločilno uplivala na britansko vlado, da ne more biti boljšega mesta za novo konferenco.

Kot se dandanes pojmuje ta nova konferenca, se ne bo pečala splošno z zmanjšanjem oboroženih enot, temveč bo skoraj gotovo omejena na gradnjo vojnih ladij in predvsem krizark in podmornic.

Temeljni pogoj za sklicanje take konference v Zedinjenih državah je, da

druge velesile že v naprej pristanejo, vsaj v glavnih obrisih, na predlagano zmanjšanje oboroževanja. Prva težava, ki jo bo treba premagati, pa je vsekakor nepravilnost Francije, spreminiti program svojega pomorskega oboroževanja, predvsem kar se tiče podmornic. Zvedenci pa so mnenja, da bi se z zmanjšanjem tonaže v gradbi vojnih ladij dalo prištediti mnogo milijonov v proračunu za l. 1926.

Če se konferenca ponesreči, bo morala Velika Britanija izdati v bodočih letih težke vsote za mornarico, ki bodo zelo obremenile vso državo. Zato je imel komite of Imperial Defence zadnje dni več sej, v katerih se je splošno izražala misel, da bi bilo zelo želeto, če bi morlo priti do mednarodnega sporazuma glede garancij za mir.

Internacionala nacionalistov.

(Dopis iz Rima.)

Veliki fašistovski svet v Rimu je sklenil, naj se ustanovi mednarodni dogovor med fašistovskimi strankami vseh narodov. To bi bila internacionala nacionalistov, najbolj paradokсна internacionala. To je iniciativa, ki si jo človek lahko ogleda iz različnih strani: s stališča notranje italijanske politike, splošne evropske politike in notranje politike Francije.

Fašizem je brezdomno eden zadnjih izrodov svetovne vojne in jo posnema v tem, da mori in požiga. Razmaknil se je tudi po vseh državah, ki so se vojne udeležile in celo še po drugih. Vstopil je v univerzalno kategorijo neonacionalizmov. Če je pa nacionalizem dete demokracije, je neonacionalizem njen »enfant terrible«. V Italiji je po mnogih antidemokratskih pohodih, od katerih se pa nobeden ni posrečil, slednjič fašizem zavzel z naskokom staroslavno palačo zbornice. S pomočjo fašistovske internacionale bi se pa rad polastil vseh parlamentov.

Danes je položaj ta, da stoji na eni strani ruska vlada in komunistične stranke, na drugi strani pa italijanska vlada in fašistovske stranke. Če pride do boja med obema nasprotnima strankama, bodo trpele države in demokratske stranke. Temu pa mora slediti internacionalna anarhija.

V notranji francoski politiki se že kaže v najnovejšem času vpliv mednarodnega fašizma. Polagoma se je začel izkristalizovati francoski fašizem.

Ne smemo pa zamenjati starih francoskih fašistov, katerih organizacija »L'Action Française« je obstojala že pred vojno, ko o laškem fašizmu še ni bilo duha ne sluha, z novimi francoskimi patriotskimi ligami. Novi francoski fašizem stavlja svoje upe na g. Milleranda. Na tega bivšega predsednika republike se posredno obrača Mussolini s svojo fašistovsko internacionalo.

»Napredno« gospodarstvo v občini.

Ne vem že več števila onih občin, kjer so bili zadnjih par mesecev razpušeni občinski odbori ali odstavljani župani. In vselej se je glasila stereotipna »utemeljitev«: zaradi nereda v gospodarstvu, ali pa, ker se županu ali občinskemu odboru ne more več zaupati izvrševanje poslova javne uprave. Pod sedanjo politično upravo so se ti nedostatki našli v občinah, kjer so jih želeli najti krajevni eksponenti SDS. Da slika, kakor nam jo hoče pokazati o nekaterih občinah politična uprava, ne bo enostranska, si ogledimo samo par primerov sijajnega liberalnega gospodarstva v občinah, da bo imela tudi nasprotna stranka nekaj užitka od tega. — Tak naravnost klasičen šolski primer res najzanimivejšega gospodarstva si oblast lahko ogleda v Radomljah v času, ko je bil župan Potokar, pač liberalec najpristnejšega kova. Sicer smo o tem že pisali. Omenjamo to še enkrat le zaradi tega, da svet spozna namene oblasti, ki pošilja revizijske komisije k občinam, ki so lahko drugim za vzor, a v Radomljah, kjer sedanji odbor želi, da bi se izvršila revizija, je ne dosežejo, čeprav že mesece moledujejo za njo.

Ozrimo se malo v Kranj. To je — pravijo — najbolj liberalno mesto v Sloveniji. Pa je tudi ondi najbolj liberalno občinsko gospodarstvo. Milijoni občinskega premoženja so se zafučkali v zadnjih dveh, treh letih tja, odkoder občina nikdar in nikoli ne bo imela niti najmanjšega haska, — v prosluli »Narodni dom«. In kako prefrigniti fingirani izdatki tiče v raznih računskih postavkah za pušarsko šolo, za kanalizacijo, in kdo ve, zakaj še. Le to ve lahko davkoplačevalec v Kranju, da je — bilo mnogo milijonov, ki jih danes ni! —

Pojdimo nekoliko na Bled. Dobro nam je znano, da se računi pod bivšim županom Tomcem prav malo ali nič ne vje-

majo. Zakaj se oblast ne potruži tu in ne izvrši stroge revizije. Toda kaj takega se glede Bleda ni bati. Saj je občina v »naprednih« rokah. Napreden je namreč tudi sedanji župan, grajšček Kenda. Pomislite! Kakor nalašč za volitve je sklenil, da zgradi nešteto delavskih hiš, nov vodovod in še kaj. Res so sklenili občinski velemojze, da najamejo v ta namen blizu 1 milijona ali nekaj manj kron posojila pri radovljiški hranilnici. Izvrstno gospodarstvo — za volitve, da je vjel župan Kenda za Žerjavu par sto glasov od lahkovernih ljudi. Plačevali bodo seveda blejski občani. —

Tudi v gospodarstvo občine, v kateri gospodarji Žerjavov bivši kandidat za krški okraj, bi nemara ne bilo napačno nekoliko posvetiti. Tam bi se revizijska komisija vsaj prepričala, če je nekdanji župan dr. Romih — in sedanji še vedno liberalni prvak — že vrnil 10.000 svetlih kron občinski blagajni v Krškem, ki jih je ostal na dolgu kot bivši župan. Pa bolnica, bolnica tam. Ta je prava sirota, odkar jo vlada sedanji župan, ki je vendar prvovrsten liberal. Bolnica je občinska in njeni dolgovi so občinski in vse pomankljivosti ondi v upravi so občinske, in vse, česar ondi ni, pa bi moralo biti, je občinsko. —

Ali naj pogledamo nekoliko v Metliko in v »sijajno« liberalno gospodarstvo prav v zadnjih letih neposredno pred prevratom in po njem, toliko časa, da je res morala poseči oblast vmes, ali ne bi bilo treba revizije, da preišče, če so vzor-liberalni oskrbniki milijonskega mestnega premoženja spravili v red svoje nekdanje gospodarske grehe?

Kako je danes v Novem mestu, sicer ne vemo prav, vemo pa, da je bivši liberalni avtokrat županoval tako, da revne sloje še danes bole kosti in želodci, ker so morali s svojimi prispevki k aprovizaciji vzdrževati in pitati novomeške magne in vojne dobičkarje, da so bili ti prosti občinski doklad. — In tako dalje. Ali danes je tako: liberalci po balkansko lahko stori kar hoče; ne skrivi se mu las. Quo licet Jovi, non licet bovi.

Politične vesti.

+ Cilji nacionalne prosvetne politike. Osobe v javni upravi službi državi. Kaj pa je država? Država je družba ljudi, ki so se zavzeli, da bodo njih interesi skupni, da se bodo skupno zavzeli za iste cilje ter gospodarske in kulturne pravice. Torej ljudstva ustvarjajo državo. In kakšno državo hoče volja ljudstva, tako bo imelo. Če pa hoče kak posameznik ali več posameznikov prisiliti ljudstvo, da se mu vse v državi brezpogojno ukloni, da mu brezpogojno služi v njegove samopašne namene, tega so imenovali nekoč tirana, samosilnika in s takim človekom je ljudstvo prej ali slej pomedlo. Tako nekako se godi dandanes. Večina ljudstva je govorila proti klikki, ki sedaj vlada; toda to jih ni izmodrilo, še kar naprej gonijo svoje besedičenje o neki namišljeni skrbi za državo in vse, kar je baje z njo v zvezi. S posebno slastjo so se vrgli na naše šolstvo. Vsak izmed nas ve, da je naše šolstvo na višku izmed vsega v celi državi. Zato pa to gospode pri demokratski stranki strašno boli, ker bi radi naše ljudstvo postavili na tako stopnjo kulturne zaostalosti, kot so, žal, nekatere province na jugu naše države. Vsled tega je jasno, da je treba naše šolstvo uničiti, učitelje, ki resnično delujejo za naš narod in prosveto, moralno ubiti, prestaviti jih v najzakotnejše hribe in to vse v imenu nacije in državnosti. Nobenemu izmed prognanih učiteljev ni mogel do sedaj nihče očitati niti trohice protidržavne vzgoje, nobenemu niti pičice kršitve zakonov in odredb proti oblastni gospodski. In vendar se preganjajo. Zakaj vse to? Ker stojte na stališču, da je v ozki zvezi z državo misliti tudi versko stališče, da bo le s trdnjo vero v Boga tudi vera v državo mogoča! To pa gospode pri demokratski stranki silno boli. Oni hočejo, da bo ljudstvo mislilo z njih možgani, delalo to, kar bodo oni zaukazali, izpolnjevali to, kar bo njim ljubo. Zato proč s šolami, proč s prosveto, proč s kulturnimi dobrinami! Za nas »demokrate« tega ni treba. Zadosti je, da je naša demokratska bisaga polna, vsled tega lahko vse propade, da je le naš demokratski žep sit!

Beleške.

Kam je šel denar? »Jutro« prinaša v svoji 49. številki kaj značilen dopis iz Belgrada, kjer napoveduje »reorganizacijo našega šolstva«. Piše, da je minister za prosveto zahteval v ministrskem svetu naknaden šestmilijonski kredit za profsorske honorarje, da je pa minister financ na to zahtevo pristal le pod pogojem, da se izvede redukcija gimnazij, ki da jih je v naši državi preveč. Čudno, da je g. Pribečević danes naziranja, da je gimnazij preveč, ko je vendar svojčas ravno on forsiral ustanavljanje novih gimnazij kot agitacijsko sredstvo za stranko. Zdi se pa,

da je to sploh le izgovor in da se bodo gimnazije reducirale zato, ker režim nima denarja zanje, ker je za volitve poročil toliko, da je prekoračil proračun za 2 milijardi dinarjev! Tako je razumljivo, da zdaj še borih 6 milijonov nima za profsorske honorarje. »Kam pojde mladina, ki danes študira po univerzah in gimnazijah?«, se sprašuje hinavsko »Jutro«. Zahvalit se pojde gg. Pribečeviću in Žerjavu, ki tako vneto delujeta za »napredek« kulture v Jugoslaviji.

Povsod enaki. »Jutro« poroča o krizi belgijske vlade, ki se more rešiti samo s predčasnim razpisom volitev v parlament. Pri tej priliki dolži »Jutro« krivde na tej krizi belgijsko katoliško stranko, ker je zahtevala od liberalcev s katerimi je dosedaj sestavljala vladno večino, da pristanejo na žensko volivno pravico za deželne zbornice. Toda pomislite, liberalci so odločni in nepopustljivi nasprotniki te reforme, in »Jutro« jim daje prav. Grdi so pa »klerikalci«, ki zahtevajo žensko volivno pravico. Iz česar sledi, da so klerikalci »nazadnjaki«, liberalci pa »naprednjaki«.

Doslednost. »V kolikor nam je znano, je vsako politično naziranje v šoli prepovedano« — piše »Jutro« na 3. strani številke 49, ko se bujuje na nekega g. kateheta. Na 2. strani iste številke pa je objavljen članek, v katerem se izvaja, da sploh ne more biti učitelj, kdor ne pripada samostojni demokratski stranki.

Objubkarstvo. Desettisoč kron je dal dr. Zupanič za farne zvonove v Podzemlju, kje ste že kedaj slišali, da je dal Nemanč kakšen krajcar za javne namene? Tako nekako je pisala »Samouprava« malo pred volitvami. Nihče v Podzemlju pa ni prejel teh tisočakov za zvonove, ne gospod župnik, ne pooblaščen nabiralci prispevkov za farne zvonove. Narodno plohastvo je velikodušno samo pred volitvami. Se dr. Žerjav je bil velikodušen in obljubljal celo duhovščini zvišane plače, uradništvu pa je obljubljal nebesa na zemlji. Po volitvah je pa »Jutro« v svoji znani nesramnosti dejalo, da se ob otvoritvi nove narodne skupščine »pojavi činovniški problem v neugodnejši luči nego je bil doslej.«

Dopisi.

NAŠE LJUDSTVO IN UČITELJSTVO.

Takoimenovani napredni elementi zelo radi očitajo našemu ljudstvu, da je le-to zoper šole, zoper izobrazbo in torej tudi zoper učiteljstvo. To pa trdijo ti namišljeni kulturnosci zato, ker vedo, da je naše ljudstvo katoliško in da bi torej naše ljudstvo pred svetom očrnilo in pokazali, da je katolicizem nasproten napredku in izobrazbi. Zavrni pa moramo trditev, da je naše katoliško ljudstvo nasprotno šolam, nasprotno učiteljstvu. Na jasnem si moramo biti, da naše ljudstvo dobro razlikuje med dobri in slabimi šolami, kakor tudi zelo dobro loči dobre učitelje od slabih učiteljev ozir. učiteljstva. To je tista točka, na kateri sloni razpoloženje našega ljudstva za šole, za učiteljstvo in s tega vidika je treba presojati nerazpoloženje ljudstva do šol in do učiteljskega stanu, če se kje pokaže. Nikdar se še ni zgodilo, da bi ljudstvo bilo n. pr. nerazpoloženo nasproti tistim, ki resnično delujejo za pravi blagor in njihov napredek ter obenem s ljudstvom sočustvujejo in ga ne prezirajo in zaničujejo. To bi bilo protinavčno in zato se ne dogaja. Tudi učitelja ljudje hitro »pogruhtajo«, če je res njihov prijatelj in skrben ter vreden vzgojitelj njihove dece. In če je tako, ter če ljudstvo vidi, da učitelj (učiteljica) tudi njihove verske svetinje t. j. njihovega globoko v srce vsajene verskega prepričanja ne zaničuje, moremo garantirati, da si bosta naš kmet in tak učitelj prav hitro prijatelja. Ko sem bil pred nekako 15 leti kot dijak doma na počitnicah, se je raznesel glas, da nas zapusti domače šole vodja t. j. nadučitelj X, ki se je selil v mesto, tedaj je nastalo po župniji zdihovanje, kot bi kdo hotel iztrgati srce. Može in fantje, žene in dekleta so dva dni potem — v nedeljo — zagnili šolo in prosili g. nadučitelja, da naj ostane. Bil je to človek, ki je res živel z ljudstvom, ga učil, se veselil in trpel z njim. Spomin nanj med ljudstvom še danes živi in bo živel. Poln hvaležnosti je sleherni kmetič, ko nanese pogovor na gospoda nadučitelja X.

Prišel je drugi, a tudi popolnoma drugačen. In še danes — po preteku 15 let — si ni osvojil kmečkih src in si jih nikdar ne bo, ker plava vedno vsaj za 100 metrov nad drugimi. Ne bo si usvojil src, ne mladine in ne odraslih, ker ruši, kar drugi zidajo.

Po preteku petnajst let pa sem bil pred par dnevi zopet priča, kako rado ima naše priprosto kmečko ljudstvo dobre učitelje. Tukajšnji g. nadučitelj, ki slušbuje v tem kraju že 11 let ter je vodja petrazredne šole, je dobil obvestilo, da je prestavljen in sicer na dvorazrednico v hribe.

Pa zakaj je prestavljen? Nobenega pravega vzroka in stvarnega povoda ni za to. Je izvrsten šolnik in vreden šolski vodja. Gospodična učiteljica, ki je službovala na tej šoli poldrugo leto, je izjavila: Pod njegovim vodstvom (t. j. nadučiteljevem) sem v poldrugem

Dnevne novice.

— III. telovadna akademija Jugoslovanske orlovske zveze, ki se bo vršila dne 8. marca v dvorani hotela Union bo imela naslednji program: 1. St. Premrl: Fanfara. 2. Proste vaje članov za l. 1925. Godba dr. Fr. Kimovca. 3. Proste vaje članic za l. 1925. Godba dr. Fr. Kimovca. 4. Vaje članov na konju. 5. Vaje članic na Hellerjevo etudo št. 20. 6. Vaje članov na krogih. 7. Vaje članic: Slovensko dekle poje (s spremljevanjem vijoline). 8. Vaje članov na drogu. 9. Simbolične vaje članic: Gor čez izaro. (S spremljevanjem ženskega zbora). 10. Simbolične vaje članov: Jugoslovanska legenda. (Godba F. Dolinarja). — Sodeluje godba Dravske divizije pod vodstvom g. dr. Čerina. Cene prostorov po 20, 16, 12, 10, 8, 6 in 3 Din. Stojišča po 3 Din. Vstopnice v predprodaji v trafiki Union, zvečer pred akademijo pri blagajni.

— Prve diplome na belgrajski bogoslovni fakulteti. Te dni so na belgrajski pravoslavni bogoslovni fakulteti razdelili prve diplome.

— Jugoslovanska zveza pevskih društev. Odbor Jugosl. zveze pevskih društev se je končno javno konstituiral. Za glavnega tajnika v Belgradu je izvoljen skladatelj K. P. Manojlović. Zveza razpošlje svoja pravila in poziv na pristop vsem pevskim društvom v Jugoslaviji in Ameriki ter obenem začne zbirati prispevke za zgradbo Mokranjčevega doma v Belgradu.

— Izseljeniške razmere v Argentini. — Črnaški »Hrvatski Glasnik« objavlja pismo priprostega Hrvata iz Buenos Airesa, v katerem opisuje razmere naših izseljencev v Argentini. Pismo glasi: »Naši ljudje delajo v Argentini zvečinoma na »štancijah«, to je na polju veleposesnikov. Plača znaša po 40 do 50 pesosov (100 argentinskih pesosov je vrednih približno 40 severnoameriških dolarjev) mesečno in hrana; mnogi služijo za časa ko ni žetve, gospodarji brezplačno. Ob košnji in žetvi dobivajo po 4—5 pesosov dnevno in hrano. Pri trgovanju koruze dobe po 40—60 centavosov za vrečo nabranih koruznih strokov. Delavci na železniških progah zaslužijo dnevno komaj 2.30—3 pesose, brez hrane seveda. Težaki pri zidarskih delih zaslužijo za 8urno delo do 4.50 pesosa brez hrane. Najboljše je godi izučenim rokodelcem: zidarjem, mizarjem, kovačem itd. Ti imajo vedno delo in zaslužijo ob 8urnem delavniku 8 pesosov. V Argentini so neoprestano vsipajo doseljenci iz Evrope. Prihaja mnogo več ljudstva, nego je tu zanj dela. Vsi iščejo dela, a ga ne morejo najti. Lani je bila velika suša, ki drži še letos. Doseljenci brez posla in denarja! Evropski kapitalisti s pristankom svojih vlad izvažajo ljudstvo kakor živino in nihče se ne briga dalje zanje. Nihče ne vpraša, kako se godi izseljencem v tujini. Ministri in njihovi prijatelji se debele na račun naroda in države, ljudstvo pa trpi. Mnogi izseljenci trpe vsled svojega neznanja in trdo glavosti. Doma niti na svojem nočejo delati polovico toliko, kakor morajo v tujini garati za druge. Doma vsi misli, da so v Ameriki vsi plitvi opletani s klobasami!«

— Strašen umor. V Smihel pri Novem mestu je došlo poročilo, da je bil 9. febr. t. l. ubit in v baraki zažgan Anton Pirc, 31 let star z Vel. Podljudna 28; ubita je tudi njegova 17 letna žena in 7 mes. stara hčerka. Njihove kosti so zbrali v šumi, kjer je bil pisar in so jih pokopali na pokopališču v Cetinogradu na Hrvat. v skupen grob. Od moža je ostalo pol glave, prsi in ena roka; od žene nekaj las, od otroka pa nič. Njegov brat, kateremu je bilo tudi vse uropano, je pa smrti ušel po naključju, ker ga je gospodar šume poslal iskati in zbrati voznike.

— Numeracija nove slovenske vasi po ameriškem vzorcu. Z novembrom 1924 je postala Rožna dolina pri Ljubljani samostojna vas in se preimenovala v Rožna dolina. Tako da so ceste z rimskimi in hiše z arabskimi vspretnimi številkami označene ter je gotovo edini kraj v SHS, morda celo v Evropi s tako označbo. — Kjer so bili pred 27 leti zelo močvirni travniki, stojijo danes 197 prijaznih delavskih domov in ličnih vil z lepimi vrtovi. Prav dobre ceste, delo delavskih naseljeniških rok, a ob hišah hodniki z obrobnihi. Ljubljana zdaj dokončuje široko cesto z nasadi dreves ob krajih tik do v vsakem pogledu procvitajoče vasi.

— Kdo je oproščen pristojbin za radio aparate? Ker je neki list te dni prinesel novico, da so na predlog ministra trgovine in industrije oproščene vse privatne osebe plačevanja državnih pristojbin in rednega predplačila za radio aparate, ki služijo privatnim namenom — smo se informirali, koliko je resnice na tem poročilu in smo dobili odgovor, ki ga priobčujemo v svrhu točnega informiranja lastnikov in posestnikov radio telefonskih aparatov. Od predplačila za prejemne radio aparate so oproščeni: Dvor Nj. Vel. kralja, gg. ministri, generalni ravnatelj poštnega in brzojavnega ministrstva in njegov pomočnik ter vsi načelniki poštnega ministrstva, vse osebe brzojavnega in telefonskega oddelka, potem ravnatelj poštnih in brzojavnih ravnateljstev, osebe brz. in telef. odsekov in tehnični odseki pošt-

nih in brz. ravnateljstev. Nadalje so oproščeni tudi upravniki brzojava in telefona v Belgradu. Razen gori omenjenih so oproščeni državnih pristojbin za sprejemne radio aparate vsi aktivni in vpokojeni poštni in brzojavni uslužbenci ter njihova strokovna društva ter plačajo le letno pristojbino 150 Din, ki se rabi za kritje stroškov pri Broadcasting, t. j. podjetju, ki skrbi za prirejanje radio koncertov. Nabavo in postavitve brezžičnih postaj si pa morajo vsi gori menovani preskrbeti sami.

— Hišne preiskave pri komunistih v Zagrebu. Zagrebška policija je izvršila te dni pri članih komunistične stranke celo vrsto hišnih preiskav. Našli so le nekaj komunističnih spisov. Nekoliko oseb so odvedli na policijo.

— Nove cigarete. Uprava državnih monopolov spravi v kratkem v promet cigarete »Vardar«, ki se izdelujejo na Holandskem. 20 teh cigaret bo stalo 14 Din.

— Otroško kopališče v Belgradu. Podmladek Rdečega križa v Belgradu otvori z nabranimi prispevki moderno kopališče v Kraljice Natalije ulici.

— Samomori. V Zagrebu se je ustrelil višji živnozdravnik dr. F. Vias, star 50 let. Vzrok težka živčna bolezen. — Pod vlak se je vrgla v Zagrebu na Savski cesti 60 letna delavčeva žena Ana Grakarić. Vlak ji je odrezal noge in glavo. Nesrečnico je gnala v smrt sramota, ker so te dni zaprli njenega edinega sina zaradi goljufije. — V Gružu se je zastrupil trgovec iz Opuzna Marko Tebaldi. V smrt so ga gnali dolgovi.

— Med eigan. Djakovski eigan Šandor Nikolić je imel samo eno željo: da pred smrtjo oženi svojega vnuka Šandorja. Ta vnuk je star 12 let in hodi v II. razred ljudske šole. Stari Nikolić, ki se je bil sam oženil z 12 leti, je menil, da je prišel čas tudi za vnuka. Izbral mu je 13 letno siroto Mando Filipović, ki je bila v oskrbi pri nekem Johanu. Le-temu je Nikolić odštél 7000 K za deklico in nato pripravil svatbo. Za stvar je zvedela policija, ki je celo svatovščino zaprla in prisodila vsakemu izmed njih po 14 dni zapore. Juhani bo odgovarjal sodišču, ker je prodal deklico.

— Razne tatvine. V Radomerščaku je bilo vlomljeno v trgovino Vincenca Grafa. Tat je odnesel nekaj obleke in perila, 6 kg suhega mesa, nekaj cigaret, samokres in nekaj drobiža v skupni vrednosti okrog 5000 Din. — Na Dolgi brdi je bilo vlomljeno pri posestniku Pavlu Hanjcu. Tat je odnesel nekaj ženske obleke in perila in pa legitimacijo za obmejni promet. Sumijo, da je izvršila tatvino neka neznanca ženska, katero je vzel mož pred nekaj dnevi v službo brez vsake listine in ki je pobegnila. Izdajala se je za 20 letno Marijo Pristovnik, doma iz Mislinja; je male postave, ima črne lase in je močno krofata. — Na vožnji iz Belgrada v Sremsko Mitrovico je bilo ukraden pet pozlačenih kipecev v vrednosti čez 1000 Din.

Iz štajerske.

Dr. Anton Medved †.

Po štiridnevni pljučnici je v četrtek zjutraj ob 2. v javni bolnici v Mariboru izdihnil profesor msgr. dr. Anton Medved svojo blago dušo. Zalostna vest o smrti preblagega pokojnika je silno pretresla Mariborčane, Marsikatero oko se je posolzilo, ko so znanci in prijatelji zvedeli za smrt splošno priljubljenega dr. Medveda.

Msgr. dr. Anton Medved se je rodil 6. decembra 1862 na Gorici pri Rajhenburgu, svoja otroška leta pa je preživel v Dobovi pri Brežicah. Kot izredno nadarjenega so ga poslali na mariborsko gimnazijo, kjer je z odliko napravil maturo ter nato vstopil v mariborsko bogoslovje. V mašnika je bil posvečen leta 1888. Kaplanoval je eno leto v Šoštanj, kjer ga imajo še danes v najboljšem spominu kot mladostno navdušenega duhovnika. Iz Šoštanja je bil poslan v Rim v Dell' Animo. Leta 1892. je bil na Dunaju promoviran za doktorja bogoslovja in modroslovja. Nato je kaplanoval par mesecev v Trbovljah, kjer se je takoj uživel v delavskih krogi in bil posebno ljubljen v čislani. Iz Trbovelj je prišel v Maribor za kornega vikarja. L. 1893. je bil imenovan za profesorja na mariborski gimnaziji, kjer je deloval do svoje smrti, skoro 32 let.

Kot profesor je bil pravi mladinski ljub, poln ljubezni do trpečega dijaštva, pri katerem je vžival neomejeno avtoriteto. Bil je učen mož z obseznim znanjem in širokim obzorjem. Spisal je Zgodovino katoliške cerkve, ki je doživela dosedaj dve izdaji. Črpal je vedno iz novih virov. Za Družbo sv. Mohorja je spisal obširen življenjepis knezoškofa lavantinskega Antona Martina Slomška, ki je izšel v l. 1900. v Celovcu.

Slovel je kot eden izmed najboljših govornikov v Sloveniji v zadnjih 30 letih. Močno, prijeten glas, globoka izobrazba, naraven govorniški dar in formalna govorniška izobrazba so ga usposobili za blestečega govornika. Kadar se je zvedelo: dr. Medved bo govoril, tedaj je drlo vse skupaj! V »Voditelju« je podal Slovincem »Zgodovino cerkvenega govorništva« in »Zgodovino slovenskega cerkvenega govorništva« še pose-

bej. Sodeloval je pri raznih znanstvenih listih.

Ves čas svojega javnega delovanja je pa nastopal tudi kot pravi rodoljub, ki je slovensko ljudstvo na neštetihi shodih navduševal in bodril k pravi ljubezni do slovenske domovine.

Kot človek je bil izredno ljubezljiv in prijeten, družaben, splošno priljubljen in je šel o njem glas, da nima nobenega neprijatelja. V družbi, v katero je prišel on, so se raztaljala srca in razjasnila lica. Ljubil je slovensko pesem, pa tudi sam je rad zapel. Vsa njegova prikazen je dihal odkritosrčno prijateljstvo in dobrotljivost.

V zgodovini slovenskega naroda, zlasti še štajerskih Slovincov bo njegovo ime blestelo, v srcih svojih mnogoštevilnih učencev in prijateljev pa mu bo ohranjen hvaležen spomin.

Pogreb preblagega pokojnika bo v soboto ob 2. popoldne iz stolnega župnišča na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Blag mu bodi spomin!

• • •

Š Mariborsko orlovsko okrožje prosi, da se vsi odseki, ki jim je le količjak mogoče, udeležijo v krogih in čim večjem številu pogreba umrlega msgr. dr. Antona Medveda. Zbirališče je v soboto ob 1. popoldne v Zadržno-gospodarski banki v Mariboru.

Š Krokova mladina se je ustanovila 22. t. m. v Ljutomeru. Na ustanovnem obnem zboru je gov. tov. France Kordin iz Ljubljane o ciljih in pomenu Krokove mladine. Pristopilo je lepo število članov.

Š Požar v Trnovljah pri Celju. Celjska okolica je že vsa nemirna. Vsak teden se pokazuje rdeči petelin na kakšni strehi. Tekom treh tednov je v torek 24. t. m. že tretjič gorelo in sicer topot kozolec posestnika Čačeka v Trnovljah. K sreči je bil kozolec prazen. Pogorel je do tal. Na pomoč so prišli trnovljski gasilci, ki so ogenj kmalu pogasili. Čudno je, da gori stalno le v eni in isti okolici. Vsekakor morajo varnostni organi zadevo strogo preiskati. Sploh se zadnje čase opaza vse polno sumljivih elementov, ki hodijo po hišah in beračijo, češ da so vojaki, ki gredo iz Maribora na dopust v Bosno, Hercegovino itd. Na te ljudi bi se moralo bolj paziti.

Š Poročil se je v Slivnici pri Celju posestnik g. Stefan Čuješ iz Šmarja pri Jelšah z gđ. Tončko Selčevico, hčerko iz znane Selčeve rodbine v Slivnici. Iskrene čestitke!

Iz Ljubljane.

Ij Opozarjamo na VI. prosvetni večer, ki je posvečen Srbiji in se vrši drevi ob 8. v Ljudskem domu.

Ij Frančiškanska prosveta se danes ob 4. popoldne polnoštevno udeležijo pogreba gđ. Marije Žitnikove, večletne članice in veleza-sluzne odbornice. Sv. maša zadušnica je v soboto 28. februarja ob pol 7. v frančiškanski cerkvi. — Meško večer se radi orlovske akademije prenese na 15. marca.

Ij Telovadna akademija, katero priredi v nedeljo, 1. marca ob 4. uri popoldne v Ljudskem domu Orel Krakovo-Trnovo, obeta biti zelo zanimiva. Spored obsega 15 telovadnih točk. Vstopnice se prodajajo v prodajalni KTD (Ničman), Kopitarjeva ulica in v nedeljo popoldne dve uri pred začetkom pri blagajni v Ljudskem domu.

Ij Umrli so v Ljubljani: S. Roza Lavrentina Rotnik, usmiljenka, 30 let. — Martin Petan, posestnik-invalid, hiralec, 57 let. — Marija Striša, sodarjeva žena, 28 let. — Frančiška Andrioli, bivša uradnica, 82 let. — Emil Bergant, čevljarjev sin, 10 mesecev. — Fran Kristan, ključavničar, 20 let.

Ij Preprečena nesreča. V stanovanju delavca kemične tovarne Ivana Dolinarja je pustila njegova žena doma svojo 12 letno hčerko z malim bratcem. Odšla je z možem kropit v mrtvašnico svojo hišno gospodinjko. Deklica je šla iskati pod posteljo neko igračo in si je svetila z gorečo svečo. Naenkrat se je vnela žimnica in gotovo bi se pripetila velika nesreča, da niso čuli sosedje otrokov klic na pomoč in so ogenj pravočasno pogasili.

Ij Prodaja sena. Ekonomija mestnega zavetišča za onemoglo odda več voz govejega sena. Reflektanti si seno lahko ogledajo v Japljevi ulici 2 in potem glede eventualnega nakupa dogovore z mestnim gospodarskim uradom med običajnimi uradnimi urami.

Ij Nad šipami se je znosil neki predpustni pijanec, in sicer na novo sezidanem postopju nasproti tehnične šole, ker bi se morala nastaniti državna protezna delavnica. Mož je razbil v svoji podivjanosti kar 42 šip, nekaj pa jih je odnesel. Nato je vdrl nasilnež v klet, kjer je razmetel iz treh zabojev razne dele za kopalnice in umivalnice. O zločincu, ki je napravil veliko škodo, nimajo še nobene sledi.

Ij Predpustni ponesrečeni. V torek in posebnost v sredo je imela ljubljanska policija izredno veliko posla. Ni vse pretege so ljudje veseljačili in pokopavali pusta in nebroj takih je policija ovadila, hujše pa so aretirali. Aretili so jih radi pijanosti in razgrajanja 12 in jih odvedli v policijsko hladilnico, dokler se jim ne ohladi razgrete glave. Seveda bodo plačali tudi poštno globo.

Ij Policijske vesti. Poleg že omenjenih ponesrečenih pijančkov je aretirala policija tudi enega, katerega so že delj časa zasledovali, 2 radi tatvine in eno žensko radi javne prostitucije. — Ovdab je bilo vloženih 14, in sicer

V nedeljo ob štirih popoldne TELOVADNA AKADEMIJA

Orla Krakovo-Trnovo v Ljud. domu!

4 radi nedostojnega vedenja, po dve radi prekoračenja policijske ure, prepovedane hoje po železniškem tiru in radi javnega nasilstva in po eno radi tatvine, pretepa, prekoračenja cestno policijskega reda in radi trpinčenja živali.

Oficirske propisne kišne kabanice

prilpene engleske, nuda iz bogalog izbora tvrdko
DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.

Cerkveni vestnik.

RIMSKO ROMANJE.

Kdor želi obiskati znamenito romarsko cerkev sv. Antona v Padovi, kdor si želi ogledati cerkev sv. Petra v Rimu, ki se po pravici imenuje čudež sveta, kdor se hoče pomuditi na grobu apostola narodov sv. Pavla, kdor hoče nekaj dni preživeti na svetih rimskih tleh in obiskati sv. Očeta Pija XI., ta se bo brez dvoma pridružil slovenskemu romarskemu vlakcu, ki odpelje 26. maja v Rim. Priglasiti se je treba do 1. marca t. l. in poslati vsoto 1500 D in sicer romarji iz ljubljanske škofije na naslov: Fr. Klinar, stolni župnik, Ljubljana, Pred škofijo št. 12; romarji iz mariborske škofije pa na naslov: Dr. Jerovšek, Maribor, Cirilova ti-skarna.

Prosvetna zveza.

VI. prosvetni večer bo nudil obilo zanimivosti, zlasti naši vedoželjni mladini, katere hrepeni spoznati nove kraje, šege in navade. Težavno je sedaj potovanje, ker je vožnja predraga. Zato pa so prosvetni večeri nekako nadomestilo takih potovanj. Saj nam lepe skioptične slike tako vabljivo kažejo in odkrivajo najkrajše kraje, najlepše stavbe in najzanimivejše naravne krasote. Čimbolj bomo spoznali in proučevali naše pokrajine, tem bolj vroče jih bomo vzljubili. Mladina ne zamudi prilike, ki se ti nudi danes na VI. prosvetnem večeru. Spored je sledeči: 1. »Sanak«, poje dijaški oktet. 2. Vojašni: Smrt majke Jugo-višev, deklamira g. Miloš Stare. 3. Adamič: Vasovalce, poje dijaški oktet. 4. Srbija in Macedonija, predava g. poslanec Smodej. Predavanje pojasnjuje lepe skioptične slike. Se-deži 3 Din. Stojišče 2 Din. Predprodaja rezerviranih sedežev v zvezni pisarni, Miklošičeva cesta 7.

Orlovski vestnik.

Odseke, zlasti bližje, opozarjamo na te-lovadno akademijo J. O. Z., ki se bo vršila 8. marca v dvorani hotela Union. Naj si člani pravočasno preskrbe vstopnice ter naj agiti-rajajo med znanci in prijatelji za čim večjo udeležbo.

Po svetu.

Hjalmar Branting †.

Prejšnji švedski ministrski predsednik Hjalmar Branting je umrl. Rojen je bil 1. 1860. v Stockholmu, kjer je učil njegov oče zdrav-silveno gimnazistiko. Obiskoval je odlično stock-holmsko Betkovo šolo in je imel za sošolca med drugimi tudi poznejšega švedskega kralja Gustava. Prav živahno se je zanimal Brant-ing za astronomijo, deloval je kot dijak na stockholmskem astronomičnem observatoriju, pozneje pa kot asistent na univerzi v Upsali. Po potovanju v inozemstvu, kjer se je seznanil z nauki socialne demokracije, je opustil astro-nomijo in se je posvetil od leta 1884. dalje so-cialistični propagandi. Leta 1886. je ustanovil dnevnik »Socialdemokraten«, ki mu je bil stalni voditelj. Obenem je uspešno deloval na gradbi švedske socialistične strankine organi-zacije. V švedsko zbornico je bil izvoljen prvič leta 1896., kot prvi socialist. Boril se je z uspe-hom za vpeljavo splošne volilne pravice; po vpeljavi je pomen socialnodemokratske stran-ke umevno zelo narasel, in s tem vred. tudi pomen Brantinga. Po jesenskih volitvah 1917 je vstopil kot finančni minister v novo liberal-no-socialistično ministrstvo, a so ga v začetku leta 1918. odslovili. Leta 1920. je postal mini-strski predsednik do leta 1923. Jeseni 1924 so ga poklicali nanovo na čelo vlade, a se je v le-tošnjem januarju vsled boleznj odgovorni služ-bi odpovedal; ostal je pa še nadalje v ministr-stvu. Zastopal je švedsko v Zvezi narodov, leta 1922 so ga poklicali v svet Zveze narodov; bil je edini socialist v njem.

Njegova smrt pomeni v času, ki nima pr-vovrstnih politikov, veliko izgubo; bil je mož mednarodnega merila, imel je vpliv povsod. Kljub temu, da je bil socialist, je stal v svoji domovini takorekoč nad strankami in so mu zaupali tudi politični nasprotniki. Najrajši bi ga še primerjali z Mac Donaldom. Zlasti v zad-njih letih je šel le za cilji realne politike in je znal dobiti zmeraj pravo mero. Videl je raz-mere take, kakršne so, in ne take, kakršne bi bil on imel rad. V Zvezi narodov je bil splošno upoštevan in priljubljen, nič ni bilo na njem malenkostnega in strankarsko omejenega. Bil je v resnici ena največjih političnih osebnosti sedanje Evrope, švedska izgubi v njem veli-kega patriota.

Britanski inženjerji uresničujejo sanje faraona Merisa.

Ce bi se faraon Meris vrnil v svoj Egipt, ne bi imel povoda, biti ponosen, tudi v slu-žaju ne, če bi njemu za zabavo spet napravili znamenito jezero, ki ga je dal, kot pripove-duje Herodot, izkopati od svojih podložnikov. Ta ubogi regulator nilskih poplav bi debelo gledal pred jezom v Asuanu, tem prvim umet-nim kataraktom, pred katerim leži, danes po-topljen v vodo, znameniti otok File s svojimi svetilišči.

Britanski inženjerji pa so začeli višje gor, ob Modrem Nilu, pri Sennarju, zidati nov jez, ki bo največji na svetu. Preko reke, ki meri na tem mestu 3 km, so že zgradili prvi del je-za, visok 40 metrov. Za to delo se bo upora-bilo en milijon ton gradiva. Na gornji strani jeza bo nastalo 100 km dolgo jezero, katero bo namakalo ravnino El-Gezira, ki je danes ža-lostna puščava in se nahaja med obema Nilo-ma, predno se združita pri Kartumu.

Z namakalnimi prekopmi bo zgradba stala skupno v našem denarju okoli tri in pol mili-jarde dinarjev. Izkopati bo treba osemkrat več zemlje kot je prostornina piramide v Gizeju.

To je pa samo prva stopnja velikosežnega načrta, ki hoče spremeniti puščavne pokrajine egipčanskega Sudana v najrodovitnejše sveta, kjer bo vedno dovolj vode in solca in kjer se bo pred vsem sadil bombaž.

Zakaj pa stari Egipčani niso podvzeli ta-kih zgradb?

Odgovor je enostaven: s tedanjimi sred-stvi niso mogli graditi dovolj naglo.

Vsaka takih zgradb mora namreč biti do-vršena med dvema poplavama reke Nila. Iz-gotovljena mora biti torej prej kot v sedmih mesecih, med novembrom in majem. Če jez in kanali do poplave niso dovršeni, se morajo graditelji umakniti in imajo velikanse izgu-be, kajti reka zamaši z blatom vse stavbe, vse prekope, tako da je skoraj nemogoče, zidati jez naprej.

Lani so britanski inženjerji dovršili prvo polovico svojega dela: zaprli so z jezom zapad-ni del reke do skalnega oloka, ki se nahaja v sredi, sedaj pa zazludujejo vzhodni del, ki je širji in bolj globok kot zapadni.

Nepozabljiv je pogled na to delo, kot pri-povedujejo potovalci. Veliki stroji so postavl-jeni drug poleg drugega in s svojimi želez-nimi pestmi grabijo zemljo, kamor se stavljajo temelji iz granita, ki ga dovažajo po posebej zgrajeni železnici iz daljave 60 km. Cementna tovarna je na mestu. Gradi se dan in noč na-prej. Ponoči se dela v svitu velikih električ-nih žarometov.

Ali bo jez o pravem času gotov? 20. maja začne vodovje Nila naraščati. To je povprečni datum. Včasih pa pride poplava en ali dva tedna prej.

Ko bo zgradba gotova, bo teklo vodovje iz velikega jezera po malih prekopih, ki imajo skupno dolžino nad 16.000 km, po vsej veliki sudanski planjavi. 1600 prekopov bo tako ve-likih, da se bo lahko po njih vršil vodni pro-met. Glavni prekop, 100 km dolg, pa bo velik kot Donava in bodo po njem lahko vozili tudi veliki parobrodi.

Kaj bi rekel faraon Meris, če bi vstal iz svojega tisočletnega groba v gizeški piramidi, šel do Sennarja in opazil barbare, ki so prišli iz daljnjega severne dežele in uresničili njegove sanje?

* * *

sv Potovanje ZR III. na otočje Bermuda. Kakor smo že rekli, bodo letos zračno ladjo ZR III. poslali na vse kraje in poskusili nje-no praktično uporabljivost. Prvo preskušnjo po vožnji iz Evrope v Ameriko je sedaj dobro prestala. Poslali so jo na otočje Bermuda, le-žeče v Atlantiku daleč pred ameriško obalo. Za vožnjo tja in nazaj je porabil Zeppelin 31 ur, na uro povprečno 55 milj je 102 km. Boriti se je moral z viharji in gosto meglo, pa je vse srečno prestal. Otočje Bermuda zalaga Newyork z južnim sadjem, sočivjem in zole-njavo in je tam zmeraj dosti ljudi na polju. Poročila nam ne morejo zadosti popisati stra-hu poljedelskih delavcev, ko so zagledali ču-dno ptico v zraku. Sicer se ZR III. ni dal pri-vezati na ladjo »Tatoka«, poslano naprej k Bermudom (viharji), a so ameriški mornari-ški krogi s poletom kljub temu zelo zadovolj-ni. Za posebno velik uspeh smatrajo to, da je zračna ladja v hudem viharju lahko prispela v lopo v Lakehurstu. Ameriški admiral Maf-fett, ki je bil ves čas vožnje na ZR III., se je napram časnikařem takole izrazil: »Vlada upa, da bo letel ZR III. s pošto pošiljativjo še to leto v Anglesko in nazaj. Ta teden bomo ponovili vožnjo na Bermudsko otočje, marca bomo poslali zrakoplov morebiti na otok Porto Rico, aprila pa na Panamsko oži-no. Nato bo šel v Evropo in sicer približno po črti dr. Eckenerja. Na Bermude smo ga po-slali zato, da dokažemo uporabljivost Zepe-linov za trgovske namene. Ladja bi bila pri-šla prav lahko tja in nazaj v dvajsetih urah, a nismo hoteli delati rekordov, vožnja je bila samo mirna preskušnja. Po tej vožnji sem bolj kot kdaj prej prepričan, da bo postala vožnja po zraku s Zeppelini stalna. Ni več da-leč dan, ko bodo redne trgovske zračne ladje prometovale nad oceani in kontinenti.« — Se-daj se bo uresničilo tudi to, o čemer smo že enkrat pisali: Amerikanci so naročili inženjer-ju dr. Arnsteinu, naj prične z zgradbo nove-

ga Zeppelina, ki bo po vsebini še enkrat tako velik kakor ZR III. Najprvo bo posredoval promet med Londonom in Newyorkom, nato pa z drugimi takimi velikani vred promet med Londonom in Indijo.

sv Patriarh Tihon — šestdesetletnik. Le-tos je pa res leto znamenitih šestdesetletni-kov. Omenili smo geografa in naravoslovca Drygaldija, raziskovalca in odkritelja Sven Hedina, sedaj prihaja ruski patriarh Tihon, človek, s katerim svetovi ne vedo kaj začeti. Sovražijo ga in se ga obenem bojijo. Dan nje-govega rojstva so praznovali v raznih mo-skovskih cerkvah na svetčan način. Tihon sam je opravil sveto opravilo v nabitto natlačeni cerkvi.

sv Velikanska bolnica za bolne na očeh. V ameriškem mestu Baltimore bodo napravili največjo očesno bolnišnico. Tri milijone do-larjev so že nabrali. Petrolejski kralj Rocke-feller je dal sam poldrugi milijon, dočim se je finančnik Pierpont Morgan izkazal »samo« s 100.000 dolarji.

sv Prodaja zbirke mikroskopov. V Lon-donu je zapustil neki trgovec veliko zbirko mikroskopov in so jih sedaj na javni dražbi prodali. Tritisoič jih je, starih in novih. Med starimi je najbolj zanimiv in dragocen neki mikroskop iz 18. stoletja, prav posebno fino izdelan. Prodali so ga za 360 funtov, dočim je dala vsa ostala zbirka samo 1800 funtov. Funt notira danes 338 dinarjev, 360 funtov je torej skoraj 122.000 dinarjev.

sv Ruske vesti. V Leningradu so otvorili muzej za aviatiko, ki je edini svoje vrste v Evropi, izredno bogato urejen. — Carske gra-dove v Livadiji na Krimu so izpremenili v zdravilišča za kmetsko prebivalstvo. — Povo-dom 7. obletnice, odkar se je ustanovila rdeča armada, je izjavil Trockijev naslednik Frunze, da šteje tačas rdeča armada 500.000 mož.

sv Isabelle Kaiser †. V Beckenriedu v Švici je umrla pisateljica Isabelle Kaiser, ena-ko znana in priljubljena med Francozi kakor med Nemci, ker je pisala v obeh jezikih. Iz nje-nih del veje idealen duh, porojen v hladnem in čistem ozračju nebolničnih švicarskih gor. Število njenih spisov je izredno veliko; najbolj znane so njene zbirke novel: »Če solnce za-haja« in »Njegovo veličanstvo«, poezije »Moje srce« in romana »Očenaš« in »Iskateljica miru«.

Zanimivosti.

Kolumbov zemljevid.

Leta 1849 je kupila pariška Narodna knjiž-nica iz neke zapuščine krasen, z roko risan star zemljevid iz pergamenta v velikosti 1.16 krat 0.70 m, predstavljajoč ves svet. Vtknili so ta zemljevid v kartonsko mapo v vrsto ti-sočev drugih kart in tam je spal dolga leta. Neki dan je brskal po teh starih zemljevidih učen berliński zemljepisec Kondrad Kretsch-mer in ga določil za »Portugalski zemljevid iz 16. stoletja«.

In s to kratko opombo je zemljevid naprej spal v svojem zatišju. Slučajno pa se je spravl na te stare zemljevide v knjižnici g. Charles de La Ronciere, zgodovinar francoske armade. Temu se je čudno zdelo, da ima krasno risani pergamentni zemljevid etiketo z napisom: »Portugalski zemljevid iz 16. sto-letja.«

Po kratkem premotrivanju je spoznal, da je ta karta zemljevid, katerega je Krištof Ko-lumb risal lastnorčno in predložil katoliški kraljevski dvojici v taborišču Santa-Fe, koder so oblegali Granado, zadnjo trdnjavo Mavrov v Španiji, in kamor je prišel veliki Genovčan, da izprosi od Ferdinanda in Izabele par malih ladij, da se poda preko Atlantskega oceana.

Krištof Kolumb je bil znan kot izborni in neutrudljiv risar zemljevidov, zaeno s svojim bratom Bartolomejem. Narisal je krasen zem-ljevid in ga predložil kraljevskemu paru, da ga prepriča o resničnosti svojih izjavljanj, a je mogoče priti v Indijo v smeri proti zahodu Evrope.

De La Ronciere je dokazal, da je to res Kolumbov zemljevid. Vanj je vrisan ritč Do-bre nade in to dokazuje, da je bil zemljevid narisani po letu 1488. Na zemljevidu se nahaja narisana panorama Genove in s tem je rečeno, da je risar Italijan iz Genove. Iz raz-nih drugih razlogov, ki jih tu ne moremo vsled pomanjkanja prostora vseh navesti, se da do-kazati, da je bil ta zemljevid risan med 14. in 15. letom 1491 in Kolumbovim odhodom v Ame-riko.

Karta pariške Narodne knjižnice je torej zaklad neprecenljive važnosti. Na njej je Kri-štof Kolumb s svojim prstom kazal kraljici Izabeli pot v Indijo, med tem ko so grmeli za-naj španski in mavriški topovi.

Na tem zemljevidu je zaščitana Severna Amerika pod obliko otočja z napisom »Otok sedmih mest, kjer se baje nahaja srebro v pesku«.

Usoda ni zanesla Kolumba v Severno Ameriko, temveč na vroče Antile. Res je sicer, da je Danec Johannes Scolvus odkril Kanado 20 let pred Kolumbom, kot je dokazal danski dr. Sofus Larsen v reviji Lectures pour tous od 1. januarja, in da so Normandi čez okoli leta 1000 hodili v Severno Ameriko, kot doka-zuje zadnje odkritje nordske katedrale v Gar-darju na Groenlandiji, toda vse to ne zatem-njuje Kolumbove slave.

sv Stroji za talitev snega. Na Dunaju so te dni uvedli v mestnem cestnem gospodarstvu zanimivo novost: stroje za talitev snega. Na-mesto da bi sneg za drag denar vozili proč, ga na mestu stopa. Stroj, ki je seveda na kolesih, ima velik kotel, v katerega dva delavca ne-prestano nalagata sneg; iz kotla vodi jo žlebovi, po katerih se odlaka voda v cestni kanal. Vsa-ko uro stopi posamezni stroj po 40 do 50 ku-bičnih metrov snega. Doslej imajo na Dunaju v obratu dva stroja: enega na paro, drugega na elektriko.

sv Obilen ribji lov. V Hastingsu se je po-srečil ribičem izredno bogat ribji lov. Ko so prvič vrgli mrežo v vodo, so ujeli 48 lososov, od katerih je najmanjši tehtal 10 kg. Ribiči so si dali ulovek uradno potrditi, da bi se jim ljudje ne smejali, da jim pripovedujejo ribi-ško latinščino. A ta obili ribji lov se je ribi-čem tudi v denarnem oziru dobro obnesel. Ker se plačuje kilogram lososa po 10 šilingov, so ujeli ribiči naenkrat več kakor 95.000 di-narjev.

sv Nove poštne znamke v Avstriji. Tekom letošnjega leta uvedejo v Avstriji nove poštne znamke v šilinski veljavi. Znamke bodo imele v zmislu sklepov stockholmskega poštne-ga kongresa večjo obliko.

sv Sovjetska vodka. »Rulc« piše: Prodaja in točenje vodke sta v Sovjetski Rusiji prepo-vedana. To prepoved prekrši tajna fabrika-cija, pa tudi država sama s popolnoma zakonito produkcijo alkohola. Vodka ni liker ali alko-holna pijača! Tako si pomagajo. Prepovedane vodke država pač ne more fabricirati, a sklep osrednjega izvršilnega odbora in sveta ljudskih komisarjev od 3. decembra 1924 dovoljuje dr-žavi fabricacijo likerjev in opojnih pijač, de-stiliranih iz žita ali grozda, do 30 stopenj al-koholne vsebine. Sicer to še ni normalna moč vodke, a daleč od tja ni več, in kar zamudi kvaliteta, popravi kvantiteta. A država se ne omeji na fabricacijo teh tekočin, ona se peča tudi s prodajo in vzame oboje, dobiček in da-vek na alkohol. Dve vrsti davka sta: navadni, ki je odmerjen po moči pijače, in izredni, brez ozira na stopnje alkohola. Ta znaša 1 rubelj in 14 kopejk za liter. Državni monopol se stro-go izvaja. Ali je kakšna razlika med letom 1894 in 1924? Takrat: »carska« državna trgo-vina z žganjem, sedaj: komunistična državna produkcija in zraven še državna prodaja žga-nja. Samo malo peska v oči, pa je dobro.

IZBRALJANJE ZEMELJSKE TOPLOTE.

Ze večkrat se je pisalo o tem, tako v Ita-liji, Mehiki, na Islandiji, Javi itd. Zlasti v Italiji so začeli v zadnjem času loviti parne izpuhe iz zemlje. Sedaj so napravili pri Fi-renzi velika industrijska podjetja, ki dobiva-jo iz zemeljske pare in vode ne samo elektri-čno luč, temveč tudi kemikalije. Saj dobivajo že od leta 1910 naprej iz vrele vode vulkan-skih mlakuž borovo kislino. Uspeh pri Firen-zi je zbudil podjetnost in so prišli sedaj na vrsto Vezuv, Etna ter Liparski otoki.

BRIVEC IN ANATOM.

Monakovski anatom Rüdinger je bil naj-prvo brivec in si je z lastno pridnostjo poma-gal naprej do zdravnika in vseučilišnega pro-fesorja. Nekot je grajal dijaka, ki je imel top nož; dijak mu je rekel: »Jaz ne znam brusiti, saj nisem bil brivec.« Rüdinger mu mirno re-če: »Seveda ne. Če bi pa kdaj bili, bi bili tudi brivec ostali.«

UKANJENA DIJAKA.

Dva dijaka oxfordskega vseučilišča, ki sta bila dva ali tri dni prosta, sta šla na pot v nekatere sosednje kraje. Zapravila sta bila še tisto malo denarja, ki sta ga imela in nista vedela, kako bi prišla do kosila in preno-čišča. Vendar sta stopila predrzno v malo go-stilno, si naročila dobro kosilo in dobri po-stelji in prepustila plačilo usodi.

Drugo jutro po zajtrku jima pošlje gostil-ničar račun, in zdaj sta začela ugibati, kako bi ga zadovoljila ali pa ga opeharila. Spočetku se jima je zdelo to jako težko. Nazadnje pa eden pravi: »Jaz jo imam; pozvoni!«

Drugi pozvoni in gostilničar pride. Dijak ga nagovori, rekoč:

»Midva nimava sedaj prav nič denarja pri sebi; toda ne vznemirjajte se, izgubili ne boste prav ničesar. Midva sva dijaka in s svo-jim globokim študijem sva dognala, da se vsa-kih sto let stvari ponavljajo. Zato boste danes sto let tukaj gostilničar in midva prideva in Vas plačava.«

»Gospoda,« odvrne gostilničar, »ne dvo-mim o resničnosti vašinih besedi in težko mi bosta verjela, če vama pravim, da sem tudi jaz napravil globoke študije. K sreči sem do-gnal, kakor vidva, da se stvari vsakih sto let ponavljajo. To noč, ko sem naporno študiral, sem prišel do važnega študija, to je, da sta točno pred sto leti vidva bila prišla sem, ko-sila in prenočevala ter odšla, ne da bi kaj pla-čala. Prav rad vama upam današnji račun, toda ne bom pustil, da bi odšla od moje hiše, dokler ne plačata računa iz prejšnjega sto-letja, ki znaša natanko toliko, kakor današnji.«

Dijaka, ki sta videla, da sta premagana s svojim lastnim orožjem, sta bila primorana poslati ala do svojih prijateljev v Oxfordu po nekaj denarja na posodo, da sta plačala svoj račun.

Gospodarstvo.

Ljubljana.

Kakor javljajo iz Beograda, je vlada na eni svojih zadnjih sej sklenila oddati na licitaciji v zakup dosedaj državni rudnik za železno rudo Ljubijo v Bosni.

Dosedaj se je nahajal ta ogromni rudnik v državni eksploataciji. Ze dolgo časa se je govorilo o tem, da bi vzel Ljubijo v zakup kak privatni koncern, govorilo se je že o finančnih zvezah naših državljanov z inozemskimi kapitalisti, da bi dobili potrebna sredstva za eksploatacijo tega rudnika.

Ta rudnik spada k najbogatejšim v celi Evropi. Železna ruda vsebuje približno 50 % čistega železa. Zaloge v tem rudniku cenijo na 220 milijonov ton, kar bi zadostovalo, da 500 let krije potrebo Jugoslavije po železu. Sedaj je produkcija zelo majhna in dosega komaj povprečno 40 vagonov na dan. Glavna ovira povečanju produkcije je slaba železniška zveza tega rudnika. Skoro vsa nakopana železna ruda se izvažja v inozemstvo.

S tem, da bo prišel rudnik v privatne roke, bo vsakor eksploatacija hitreje napredovala. Ker pa se bo v naši državi težko našla skupina ljudi z dovolj velikimi finančnimi sredstvi za izkoriščanje rudnika, je težko pričakovati in najbrže bo rudnik vzela v zakup kaka inozemska družba. V tem slučaju bo potreba poskrbeti za zaščito interesov našega narodnega gospodarstva. Država bi si morala obvezati eksploatacijo rudnika, da zgradi na odgovarjajočem mestu v državi topilnice in sploh da zaščiti na kolikor možen način svoje in narodnogospodarske interese.

Ker pač država ne zna in kolikor toliko tudi ne more upravljati svojih gospodarskih podjetij in ker tudi nima dovolj sredstev za razširjanje svojih obratov, je pričakovati še nadaljnjih oddaj drž. posestev v zakup.

g Potrčila o izvoru blaga. Generalna direkcija neposrednih davkov je pozvala vse carinarnice, da v bodoče ne zahtevajo nobenih pristojbin za prošnje glede izdajanja potrdil o izvoru blaga. Dosedaj se je pomotoma pobirala pristojbina od 30 dinarjev.

g Padec avstrijskega indeksa v veletrgovini. Indeks avstrijske veletrgovine se je od januarja na februar nekoliko znižal in sicer od 21.181 na 21.081.

g Finančne težave avstrijskih dežel. Avstrijske dežele izkazujejo za leto 1925. sledeče deficite (v milijardah a. K.). Gor. Avstrija 36, Solnograška 33, Štajerska 178(1), Koroška 21 in Tirolska 27; samo finance Predarlske so aktivne. Dolnja Avstrija si pomaga s provizoriji, Dunaj pa zopet izkazuje milijardne deficite.

g Razvoj avstrijske pivovarske industrije. V področju današnje Avstrije se je produciralo leta 1913-1924. približno 6 milijonov 500.000 hl piva, l. 1917-18: 1 milijon 178.629 hl, l. 1919-20: 3 milijone 49.297 hl, l. 1920-21: 3 milijone 40.119 hl, l. 1921-22: 3 milijone 371.037 hl, l. 1922-23: 2 milijona 844.120 hl in l. 1923-24: 4 milijone 590.373 hl piva. V sedanji Avstriji je sedaj 153 pivovarn napram 213 v predvojni dobi. V veletrgovini stane sedaj pivo na Dunaju 30.55 zlatih kron za hektoliter, napram 24 zlatih kronam v l. 1913. Vsled znižanja carine na plzensko pivo, dogovorjeno povodom sklepanja trgovske pogodbe Češkoslovaške z Avstrijo od 300.000 K (ca 4800 za liter) na 172.000 K (ca 2700 K za liter se uvaža v Avstrijo tudi

precej češkoslovaškega piva, kar pa ne vpliva na produkcijo avstrijskih pivovarn.

g Koliko je dosedaj plačala Nemčija po Dawesovem načrtu. Urad glavnega agenta za reparacijske dajatve objavlja, koliko je dosedaj plačala Nemčija po Dawesovem načrtu. V teku meseca januarja t. l. je Nemčija plačala 103.575.000 zlatih mark, od začeta izvajanja Dawesovega načrta pa do 31. januarja t. l. skupaj 381.396.000 zlatih mark. Jugoslavija je dobila v mesecu januarju t. l. 2.076.000 zlatih mark, od začeta izvedbe pa do 31. januarja 1925. skupaj 11.932.000 zlatih mark.

g Carinska politika angleške vlade. V spodnji zbornici je izjavil ministrski predsednik Baldwin, da vlada ne namerava v splošnem carinsko zaščititi angleške industrije. Ako bodo posamezne stroke prosile za zaščito pred inozemsko konkurenco, se bodo prošnje natanko preiskale. Uspeh preiskave bo priobčilo trgovsko ministrstvo kabineta, ki bo končno odločil, če je umestno uveljaviti zaproseno zaščitno carino. V zadnji instanci bo odločal o takih carinah parlament.

g Trgovinski stiki med Poljsko in Rusko. Trgovinska iniciativa je bila doslej v zasebnih rokah. Z legalno trgovino Poljske z Rusijo se pečati dandanes posebno dve poljski družbi in sicer delniška družba inozemske trgovine Brytopol in poljska trgovinska družba z vzhodom »Wateka«, ki sta se pozneje spojili v konzorcij, ki je sklenil z ruskim komisariatom za inozemsko trgovino l. 1923. pogodbo, veljavno do meseca junija 1924. »Kuryer Polski« prinaša poročilo o poljsko-ruski trgovini v tej dobi. V tem času je izvozila trdka iz Poljske na Rusko za 1.500.000 dolarjev blaga, v tranzitu preko Poljske iz inozemstva za 2.000.000 dolarjev, direktno iz inozemstva za 500.000 dolarjev. Iz Rusije se je uvozilo blaga za 700.000 dol., v tujino v tranzitnem prometu čez Poljsko približno za 2.300.000 dolarjev, v tujino neposredno skoraj za 500.000 dolarjev. Nova trgovinska pogodba je bila sklenjena po prenehanju v trgovinskih operacijah in po izpremembi imena družbe v Daro-Brytopol z ruskim trgovinskim komisariatom ob koncu meseca decembra preteklega leta za dobo treh let s pravico nadaljnje prolongacije za isto dobo. Tako je nastala delniška družba »Ruspolitory« z glavnico 500.000 dolarjev, čije delničarji so v enakem številu ruski Vneshny ter poljska družba »Daro-Brytopol«. Nedavno je dobila ta družba naročilo iz Rusije za 1000 vagonov svinca, potem za metalurgične izdelke, lodzsko manufakturo itd. Rusi so pa ponudili tej družbi 2250 vagonov litega železa, potem veliko množino ščetin, nezdelanih kožuhoval, konjskih in ovčjih kož itd.

Borze.

Dne 26. febr. 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5090-2.5390 (2.5165 do 2.5465), London 296.30-299.30 (295.90-298.90), New York 61.88-62.88 (61.75-62.75), Pariz 3.20-3.25 (3.25-3.30), Praga 1.8365-1.8665 (1.8350-1.8550), Dunaj 0.0872-0.0890 (0.0870 do 0.0890), Curih 11.95-12.05 (11.94-12.04).

Curih. Beograd 8.40 (8.40), Pešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2350 (1.2380), Italija 20.95 (20.05), London 24.7650 (24.78), New York 520.70 (520.30), Pariz 26.70 (27.05), Praga 15.40 (15.40), Dunaj 0.007330 (0.007335), Bukarešt 2.55 (2.55), Sofija 3.7750 (3.7750).

Dunaj. Devize. Beograd 1134, Kodanij 12.600, London 337.500, Milan 2848, New York 70.935, Pariz 3644, Varšava 13.610. — Valuta. dolarji 70.460, angl. funti 335.700, francoski frank 3645, lira 2835, dinar 1129, češkoslovaška krona 2090.

Praga. Devize. Lira 137.50, Zagreb 54.75, Pariz 175, London 161.30, New York 33.80.

Newyork. 25. febr. Beograd 161, London 475.87, Pariz 515.50, Bruselj 501, Rim 404, Curih 19.22.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odst. investicijsko posojilo iz leta 1921. 65 (blago), 4 pol odst. Kranjsko deželno melioracijsko posojilo iz leta 1911. 22.50 (blago), 4 pol odst. Kranjsko deželno posojilo iz leta 1917. 22 (blago), 2 pol odst. državna renta za vojno škodo 153 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 210-214, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 104 (denar), Prva hrvaška štedionica, Zagreb 915-925, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 135 (blago), Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 435 (blago), Združene papirnice Vevče 100 (denar), »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1290-1340, Stavbna družba d. d., Ljubljana 275-285.

Zagreb. Hrv. esk. banka, Zagreb 116.50 do 120, Hrv. sveopća kred. banka Zagreb 235 do 245, Hrv. slav. zem. banka, Zagreb 64.50 do 65, Jugoslovenska banka, Zagreb 105.50 do 106.50, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 920 do 930, Slavenska banka, Zagreb 71-72, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235-245, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 57-60, Hrv. slav. d. d. za ind. sečera, Osjek 730-740, Gutman 585, Slavonija 56 do 57.50, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 420, 7 odst. drž. invest. pos. 66.50 do 68, Vojna odškodnina 155-157.

Dunaj. Efekti. Alpine 393.000, Greinitz 138.000, Trboveljska družba 488.000, Hrv.

esk. banka 129.000, Leykam 145.000, Gutmann 650.000, Slavex 201.000, Slavonija 61.000.

BLAGO.

Ljubljana. — Les: Skorste, 13 mm, od 15 cm, I., II., media 22 cm, fco meja 600 (blago). Deske 20, 25 mm, od 16 cm, media 24 cm, fco meja 580 (blago). Deske 30 in 50 mm, 30-35 cm media, fco meja 580 (blago). Testoni 20 mm, 2.25 m, od 4-10 col, monte, fco Sušak 680 (blago). Lipovi hlodi od 2.50 m, od 25 cm naprej, fco nakladalna postaja, 2 vag., 210-220 (zaklj. 210). Bukova drva, 1 m dolžine, napolsuha, fco nakladalna postaja 19-20. — Zito in poljski pridelki: Pšenica bačka 74-75, 2 odst. par. slovenska postaja 530 (blago), Pšenica domača, fco Ljubljana 460-490. Otrobi pšenični drobni, v novih jata vrečah, loco Ljubljana 215 (blago). Koruza nova, promptna, fco Ljubljana 255 (blago). Koruza nova, promptna, fco Postojna tranz. 270 (blago). Koruza nova, dobavitev marec, fco Postojna tranz. 280 (blago). Koruza nova, dobavitev april, fco Postojna tranz. 290 (blago). Koruza nova, dobavitev maj, fco Postojna tranz. 295 (blago). Koruza nova, dobavitev marec, fco sremska postaja 210 (blago). Koruza nova, dobavitev april, fco sremska postaja 220 (blago). Oves srbski, par. Ljubljana 335 (blago). Oves bački, rešetan, fco Ljubljana 360 (blago). Oves bački, zdrav. suh, rešetan, fco Ljubljana 370 (blago). Oves semenski, fco bačka postaja 330 (blago). Laneno seme zimsko, fco Ljubljana 700 (denar). Krompir beli, fco Djevdjelija 180. — Stročnice, sadje: Fižol ribničan, čiščen, fco Ljubljana 350 do 415. — Mast, slanina. sir: Slanina slana, trodelna, fco Vukovar 33 (blago).

Novi Sad. Pšenica 450 do 455, koruza 190, mare-april 207.50. Položaj slab.

Newyork. 25. febr. Pšenica 208.50 koruza 137.375.

Chicago. 25. febr. Pšenica za marec 190.125, za maj 158.33, za julij 145; koruza za marec 131.375, za maj 132.375, za julij 131.

Prosveta.

Iz knjige:

Antični in moderni svet.

2. Ali se kot narod smemo docela izogniti študiju antičnih jezikov?

Ugovarjal bo kdo: »Dobro, če je že antična kultura takega pomena za sedanjost, jo pričunimo proučevati na podlagi prevodov starih klasikov in na podlagi študij in razprav, ki so jih napisali o antični kulturi dosedanj raziskovalci! Berimo razprave o grški filozofiji in drami, o atenski demokraciji, o državnem življenju pri Rimljanih; berimo magari v prevodu še kako Sofoklejevo tragedijo, Platona, Horaca! Toda vse to pa lahko delamo, ne da bi se učili latinščine in grščine!

Prijatelji, nisi ti prvi, ki si je hotel tako pomagati. Vsak brez izjeme, ki se je učil starih jezikov, je brezdvomno že opetovano razmišljal tako in slično. Celi narodi pa so to teorijo preizkusili na samem sebi — pa se in obnesla! Vsak narod, ki hoče imeti temeljitejšje študije o antiki, mora imeti tudi ljudi, ki poznajo antiko iz prvega vira. Vzrok elži v tem: 1. ker se samo nekateri avtorji dajo tako prevesti, da prevod nadomesti original (obširneje beri o tem pri Zieliškem na str. 41!), in 2. ker je študij klasičnih jezikov izrednega pomena predvsem za našo formalno izobrazbo.

S prevodi so se hoteli izogniti potrebi študija klasičnih jezikov narodi krščanskega vzhoda, »zato pa je šel tok kulture preko njih« (13). Ista pot »je zapeljala moslimsko kulturo po kratki dobi razcveta v nagel in končen propad — kar je popolnoma naravno, ker so Arabci presadili k sebi samo cvetje antike, odtrgano od njegovih korenin, starih jezikov« (13). Kultura kakega naroda se ne da brez jezikovnega znanja temeljito proučevati tudi radi tega, ker je jezik »zrcalo naroda; kaže nam njegovo naravo, njegovo dušo in življenje« (30).

Najhušje je pa to, da so se naši moderni jeziki tako razvili pod vplivom latinščine in grščine, »da je vsaka ura latinške ali grške sintakse obenem tudi ura pouka v materinščini« (34). Ni se namreč razvila sintaksa klasičnih jezikov na podlagi modernih jezikov, ampak obratno. »Paradokso se čuje, toda res je, da je treba razumeti grščino, če hočemo razumeti ruščino« (31). »Ruski jezik je razmeroma negramatikaličen; brez starih jezikov, po katerih je ruščina posnela svojo gramatiko, bi bil še danes brez gramatike. Mogoče bi se mnogim izmed vas to niti ne zdela posebna škoda: gramatika ni mladina ravno ljuba. Tukaj pa ne gre za nikake simpatije: nihče ne more tajiti, da je gramatika prvi poskus aplicirati logiko na pojave jezika.« (35.) Ta logika se najbolje uči na podlagi latinščine, ki je izrazito intelektualistična.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Ena slabotna roka je zdrknila raz stranice, prsti druge so odjenjali, toda Elija je ubogal in njegovi zobje so držali. Ko ga je tovariš vzdignil v sredini, mu je obraz zdrsil naprej, da mu je ivernati les trgal in mečkal kožo raz nosa, lic, čeljusti; zdrknil je z obrazom navzdol, naprej in na dno čolna, dokler se ni še sredina telesa zrušila preko čolnove stranice in so mu samo noge visele zunaj. Pa bile so le še noge in Daylight je zvelkel tudi nje počasi za seboj. Težko hropeč je prevahil Elijo na hrbet in ga pokril s spalno opravo.

Ampak sedaj je preostala še končna naloga — dobiti čoln v reko. Ta naloga je bila najtežja od vseh dosedanjih, ker je bil prej moral dobiti tovariša v čoln za ravnotežjem.. Zahtevala je največjega napora pri vzdigovanju. Daylight se je pojeknil in pričel. Nekaj je moralo pokniti v njem, kajti naslednje, kar se je zavedel, je bilo, da je ležal v dve gubi na žolodcu zleknen preko zadnjega dela čolna. Očitno je padel v nezavest, privrkat v svojem življenju. Dovedalo se mu je tudi, da je po njem, da ni bilo v njem niti enega gibljaja več, in da mu je bilo, kar je bilo najbolj čudno, tudi vseeno. Obšli so ga prividi, jasno izraziti, resnični, in dojm, ostri kot jekleno rezilo. On, ki je vse svoje žive dni zrl golo življenje, ni nikdar poprej videl toliko golote življenja. Prvikrat ga je obšel dvom o svoji veličastni osebnosti. V tem trenutku je življenje omahovalo in pozabilo lagati. Slednjič je bil i on majhen zemeljski črv, prav kakor vsi ostali zemeljski črvi, liki veriverica, ki jo je bil povzril, kakor drugi ljudje, ki jih je bil videl pasti in umreti; kakor Joe Hines in Henry Finn, ki sta se že ponesrečila in bila gotovo mrtva, kakor Elija, ki je z ozdrim obrazom brez vseh skrbi ležal tam v

čolnu. Daylightova lega je bila taka, da je iz mesta, kjer je ležal, lahko gledal po reki navzgor do ovinka, izza katerega je imel prej ali slej priti drugi pogon ledu. In ko je zrl tja, mu je bilo, kakor da bi videl nazaj skozi preteklost v one čase, ko ni bilo niti belokozcev niti Indijancev v deželi, in vse te čase je videl, da je bila ta reka Stewart zimo za zimo pokrita z ledom, da je pomlad za pomladjo raznesla ta led, in je reka imeia prosto pot. Zrl je tudi v brezmejno bodočnost, ko so poslednji rodovi ljudi zapustili Alasko, ko tudi njega že zdavnaj več ni bilo, in še vedno je videl to reko vedno isto, zmrzujočo, vzkipevajočo, tekočo venomer naprej.

Življenje je bilo lažnivec in varljivec. Vodilo je za nos vsa bitja. Vodilo je za nos njega, Burninga Daylighta, enega svojih najglavnejših in najbolj veselih pristašev. On ni bil nič — zgolj kos mesa, živcev in občutnosti, ki se je plazil po blatu za blatom, ki je sanjiral, stremlj in igral, in ki je preminul in ga ni bilo več. Samo mrtve stvari so ostale, stvari, ki niso bile ne meso ne živci ne občutnost, pesek pa blato in prod, ploščadi, gore, pa reka, ki je zamrzovala in se odtrgavala leto za leto. Ko je bilo vse storjeno in izgovorjeno, je bila igra padla. Kocke so bile goljufne, ponarejene. Oni, ki so pomrli, niso dobili, umrli pa so vsi. Kdo pa je potem dobil? Niti življenje ne, ta vabljenik, ta zaščitnik igre — življenje, to večno procvitajoče pokopališče, ta večni mrtvaški sprevod.

Za trenutek je splaval v neposredno sedanjost in je opazil, da reka še vedno prosta teče, in da ga je neka severna ptica, sedeč na čolnovem rlicu, predrzno ogledovala. Nato se je sanjavo vrnil k svojim razmišljanjem.

Koncu igre ni bilo mogoče uteči. Gotovo mu je bilo usojeno biti izločen od vsega. Pa kaj za to? Iznova in iznova je pretehtaval to vprašanje.

Vera je šla vsled razmer mimo Daylighta. Kot

nekak nadomestek mu je bilo, da je pošteno ravnal in pravično igral z drugimi ljudmi, razmišljanju o bodočem življenju pa se ni udajal. Smrt je po njegovih mislih naredila konec vsemu. Vedno je bil teh misli in ni bilo ga strah pred njo. Celo v tem hipu, ko je čoln ležal petnajst čevljev nad vodo in nepremično, ko je on sam omedleval od slabosti in ni bilo v njem niti trohice moči, je še vedno mislil, da smrt konča vse, in še vedno se je ni bal. Njegovi nazori so bili preveč preprosti in njegovi dojmi preveč utrjeni, da bi jih prevrglo prvo ali pa zadnje zvijanje smrti se boječega življenja.

Videl je umirati ljudi in živali in v njegovem prividu se je prikazalo tukaj smrti na tucate. Iznova jih je videl v duhu umirati pred seboj kakor jih je videl svoje čase, a vse to ga ni pretreslo. Pa kaj za to? Mrtvi so bili, zdavnaj mrtvi. Nobene skrbi si niso delali radi tega. Oni niso ležali na trebuhu zlek-njeni preko čolnove stranice in čakali smrti. Smrt je bila lahka — lažja kakor si je kdaj domišljjal, in sedaj, ko je bila blizu, ga je misel nanjo razveseljevala.

Zdajci je videl nov privid. Videl je pred seboj mrzlično živahno mesto svojih sanj — zlato prestolice severa, postavljeno nad Yukonom na visoki brežini, raztezajoče se daleč preko ploščadi. Videl je rečne parnike privezane k bregu, ležeče ob njem po tri drug ob drugem; videl je žage delovati in dolge pasje vprege z dvojnimi sanmi, ki so dovažale živež in druge potrebščine do rudnih okrajev. Še nadalje je videl igralnice, banke, borze, in vse kolesje z igralnimi znamkami in markami, prilikami in možnostmi neznansko večje hazardne igre, kar jih je kdaj videl. Pravi peklo to, si je mislil, biti izločen od vsega ob času, ko se vse misli, pričakovanja pričinja vresničevati in prihaja velika najdba. Življenje ga je presinilo in se zganilo ob tej misli in mu iznova začelo govoriti starodavne svoje laži.

Oglasi v „Slovenec“ imajo vedno uspeh!

>Vse jezike je vzgajala latinščina, ki jih je intelektualizirala.« (23.) Radi tega je Fouillee lahko po pravici rekel: chaque leçon de latin est une leçon de logique (vsaka lekcija latinščine je lekcija logike).

Tesno zvezo nemškega jezika in nemške kulture z antiko je označil pisatelj Hermann Bahr takole:

»Wer den Unterricht in den alten Sprachen bedroht, zerstört die Wurzeln der deutschen Bildung. Uns von den Griechen und Römern abschneiden, heißt uns aus der ganzen deutschen Entwicklung reißen.... Von Griechen und Römern haben unsere Vorfahren denken, folgern, urteilen, aber auch das Geheimnis der Zahlen und ebenso Worte zu Sätzen ordnen und diese wieder sinngemäß unterordnen gelernt. Wer von uns irgend etwas spricht oder schreibt, bekennt sich damit zu den Alten: denn alle Gesetze, denen unsere Sprache gehorcht, hat sie von den Alten übernommen... immer, wenn unser Volk sich stark genug fühlte, nach der Höhe zu schreiten, immer geschah das mit vertrauendem Aufblick zur Antike. Verlieren wir sie, so verlegen wir uns selbst, wir sinken ins Chaos zurück, wir schließen uns von der abendländischen Geistesgemeinschaft aus.« (Bayerische Blätter f. d. Gymnasialwesen, 1924, str. 169.)

Ni sicer treba, da bi morali biti vsi člani vsakokratne družbe klasično naobraženi; treba pa je, da se v vsaki družbi nahaja neki odstotek klasično vzgojenih ljudi, in med njimi del takih, ki posvetijo svoje življenje študiju antike in jo skušajo prilagoditi zahtevam sedanosti. (85.)

Toda ta študij je težak. »Lahka šola je socialni zločin.« Zakaj, beri sam na str. 93 do 96, do stavka: »Lahka šola je za gospodiče, nesmiseln in žaljiv prepoved tlačanskega principa na kapitalistični podlagi.«

Toda naši profesorji antiko slabo razlagajo, se čuje dostikrat. »Vedel tega, če v Turčiji saniteta ni nič prida, še ne gre zametati vse medicine sploh.« (18). Povejte mi pa predmet, ki ga vsi profesorji dobro razlagajo!

Ob sklepu hočemo še poudariti nekatere odstavke iz knjige, ki so napisani tako, kakor bi jih bil avtor napisal naša za našo srednješolsko debato.

Spored koncerta francoskega pianista Marcela Ciampi, ki se vrši danes ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani: 1. Schumann: Fantazija op. 17, 2. Ravel: Alborada, Faure: Barkarola, Debussy: Veseli otok. 3. Franck: Preludij, koral in fuga. 4. Chopin: balada, mazurka in poslednji valček. 5. Liszt: Legenda sv. Frančiška Pavlanskega. Koncert bo za naše mesto muzikalni dogodek prve vrste in so vstopnice, katerih je še dosti na razpolago, v predprodaji v Matični knjigarni ter na večer koncerta pri koncertni blagajni.

Zbori >Ljubljanskega Zvonca. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Upravnik razpošlje naročnikom, ki so že vposlali letno naročnino v znesku 20 Din prvi dve številki do ponedeljka. V marčevi številki (tretji) sta objavljena dva zbori: St. Premrovski moški zbor »Nase gore« in E. Adamičev mešani zbor »Kaj ti je, Mojca?« — >Zborac naročite po dopisnici na naslov: Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. — Naročila v zasedenem ozemlju sprejema iz prijaznosti Pevsko in glasbeno društvo v Gorici.

pr Slovenski Pravitelj. Prvi snopič letošnjega letnika prinaša članek J. Zdolška: »O potrebi, da se dopolni cesarski ukaz o obnavljanju in popravljanju mej«, dalje obširnejšo in zanimivo razpravo dr. B. Senekoviča: »Pokojninsko zavarovanje nameščencev«. Dr. Vladimir Knaflič prinaša donesek k tiskovnemu pravu: »Ali t. zv. posebne izdaje« res niso »periodične tiskovine?« Dr. J. Goršič pa obširno poroča o knjigi dr. Dolence »Pravosodstvo eistercijske opatiije v Kostanjevici in jezuitske rezidence v Pletterju od konca 15. do konca 16. stoletja«. Snopič prinaša poleg tega še pregleda češkoslovaške in avstrijske zakonodaje v l. 1923., književna poročila in priloge kazenskih odločb.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Petek, 27. febr.: PEPELUH. — Red E.
Sobota, 28. febr.: VDOVA ROŠLINKA. — Izv. Nedelja, 1. marca ob 15. uri pop. mladinska predstava: PEPELUH. — Izven. — Ob 20. uri zvečer: VERONIKA DESENIŠKA. Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Petek, 27. febr.: LOPUDSKA SIRCICA. — Vojaška predstava. — Izven.
Sobota, 28. febr.: SMRTNA TARANTULA IN KARAKTERISTIČNI PLESI. — Red B.
Nedelja, 1. marca ob 15. uri pop.: MIGNON. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, 1. marca ob pol 8. uri zvečer: »SLUGA IN NJEGOV GROF«. Noviteta. Veseligrada v treh dejanjih. Predprodaja vstopnic kakor običajno. (Glej lepake.)

Narodno gledališče v Mariboru.

Petek, 27. febr.: VDOVA ROŠLINKA. — Ab. E (kuponi).
Sobota, 28. febr.: KSENJA in CAVALLERIA RUSTICANA. — Ab. E (kuponi).
Nedelja, 1. marca: MOLOH. — Ab. C. Premijera.

Slov. marionetno gledališče

Slovensko marionetno gledališče igra v nedeljo 1. marca t. l. Bendorfovo pravljico igrano v III. dejanjih »Zakleti kalifi«, pred to pa izvirno slovensko lutkovno burko v 1. dej. »Razbojnik Moroz«, katero je spisal pesnik Miran Jare. — Pričetek predstav je ob 3. pop. in ob 6. zvečer, predprodaja vstopnic se pa vrši že od 10. do 12. dop. Za bodočo nedeljo se pripravljajo: Obuti maček, Čarobne gosli in Dr. Faust.

Turistika in sport.

Kranjska gora. (Sneg.) (Poročilo od 26. t. m.) Ob 7. — 5 C. Barometer neizpremenjen. Pooblašeno. Sneg sreč. — 20 cm visok. Idealna smuka. Saninec na sankalšču zelo dober. Izvrstno sankanje.

Pohorje. (Sneg.) (Poročilo iz Mariborske in Ruške kočice od 26. t. m.) C — 3. Sneg prašnik — visok 50 cm. Smuka idealna!

Židovski mojstri v boksanju. Žida kot sportnika smo si včasih težko predstavljali. Sedaj je to čisto drugačno. Prav posebno veliko imajo pa židi bokserjev, med njimi več prvostopnih. Največ jih je v Ameriki, najbolj znani so: Battling Levinski, Benny Leonard, Harry Greb in Abe Goldstein. Tudi dva najboljših sedanjih angleških bokserjev sta žida, Ted Kid Lewis in Jack Bloomfield. Zakaj so židi ravno za boksanje tako pripravljeni? Žid je zelo hiter, napadalen, brž vidi, kaj je prav, in bliskovito hitro vsak položaj izrablji, izkoristi vsako napako nasprotnika, je mojster zvijače in te spelje brž na led. Druga lastnost, ki pride židu prav, je njegov izrazit družinski čut in s tem v zvezi njegovo solidno življenje. Zato je lahko po več let skozi v dobri formi. Tudi rad varčuje. Nikdar se v treningu ne zane-mari in ne pozna lahkoživja, ki se mu drugi bokserji tako radi udajo; spominimo se samo na črca Johnsona. Nek velik ameriški židovski mojster boksa prinese ves zaslužek staršem domov itd. Tako so nam židi kot sportniki lahko za zgled.

Naznanila.

Misijski prireditelj. V nedeljo, dne 1. marca ob 7. zvečer bo v veliki dvorani hotela Union ob petdesetletnici salezijanskih misijonov misijonsko predavanje s skioptičnimi slikami, godbo in petjem. Vstop brez vstopnine. — K obilni udeležbi vabi Misijski odbor.

Orlovski odsek na Ježici priredi v nedeljo dramatično igrano »Veriga«. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi v soboto, 28. februarja družabni večer v restavraciji »Ljubljanski dvor«. Pričetek ob 8. Vsi tovariši-zdravniki so nam dobro došli. — Odbor.

Udruženje jugoslovanskih inženjerov in arhitektov — Sekcija Ljubljana opozarja svoje člane na VI. redni občni zbor, ki se vrši v soboto dne 28. februarja 1925 ob 15. uri (tretji) popoldne v dvorani univerze v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

Redni letni občni zbor Avtomobilskega kluba kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sekcija Ljubljana, se vrši v nedeljo, dne 1. marca t. l. ob 11. dopoldne v prostorih restavracije »Ljubljanski dvor«, Ljubljana.

Krekova mladina v Ljubljani. Sportni odsek priredi v nedeljo, 1. marca izlet na Sv. Katarino. Zbirališče ob pol 8. zjutraj pri kavarni Evropa. — Seja športnega odseka se vrši v soboto ob 8. zvečer v prostorih Jug. strokovne zveze, Stari trg 2, I. nadst.

Ljubljanski skavti! V nedeljo, 1. marca predava g. dr. Pirce o higijeni v fizikalnem kabinetu na učiteljski. Skioptične slike!

Dijaški vestnik.

d Akademski zveza ima svoj redni občni zbor v soboto, 28. februarja popoldne ob 4. uri. Na dnevnem redu so poleg odborovih poročil in volitev tudi še druge važne aktualne zadeve našega visokošolskega dijaštva, zato naj se tega občnega zbora vsi tovariši v AZ včlanjenih društev zanesljivo udeležijo. — Predsedstvo AZ.

Izpred sodišča.

Zgodaj je začela segati v tuje denarnice neka komaj dobro 14 let stara trgovska vajenka M. J. — Mlado dekle je porabilo priliko, ko je pustila njena gospodinja v trgovini svojo denarnico in je izmaknila iz nje tri bankovce po Din 100. Takoj po tatvini so osumili druge uslužbenke, toda ko je začelo dekle sumljivo trošiti denar, so jo prijeli in tatvina je bila razkrita. Mlada tatnica je prytotno dolžila druge tovarišice, nazadnje pa je le sama obsedela. Pri sodišču je dekleka tatvino skesano in jokaje priznala. Obsojena je bila z ozirom na mladost na en teden ječe.

Poizvedovanja.

Našla se je srebrna verižica brez očeska. Naslov pove uprava lista.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 386 m n. m. viš.
Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Baromet. difference v C	Nebo, vetrovi	Padevina v mm
25./2. 21 h	728.8	3.3	0.7	jasno 82	—
26./2. 7 h	727.6	0.0	0.6	megla	—
6./2. 14 h	727.0	3.2	0.8	jasno	—

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektogratični zvitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Šelenburgova ulica 6/1.

MALI OGLASI
Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglesi nad deset vstic se računajo višje. Za odgovor zavarovali!

Dobro kuharico

amaeno, pošteno, srednjih let, ki bi opravljala tudi druga lažja hišna dela, — sprejme večja trgovina na deželi. Ponudbe na upravo pod štifro: »Pridna« 1206.

Sprejme se močan, pošten fant, kateri ima veselje do kovalke obrti pri KRISTJAN BABIČ, kovaški mojster, KRANJ.

ORGANISTA

cerkvenika v Tomšlju. Prednost imajo reflektanti, ki so obrtniki in oženjeni. Zupni urad TOMŠELI, pošta IG pri Ljubljani.

TRGOVSKI LOKALI

s skladiščem in kletmi, na zelo prometnem, industrijskem kraju, blizu kolodvorov, na dobrem prostoru, se oddajo takoj v najem. Prostorji so primerni za vsako drugo obrt, kleti tudi za vinoč. Stanovanje event. na razpolago. Ponudbe na upravo lista pod »Lokal« št. 1189.

Prodaj POSESTVO

v brežičnem okraju, z vsem gospodarskim poslopjem in orejem, četr ure od trga in kolodvorov. Redi se lahko 3 glave živine. — Naslov se leve pri upravi pod 1190.

HARMONIJA

dobro ohranjen se kupi. — Cenj. ponudbe z malim opisom in navedbo cene na upravo »Slovenec« pod štifro »Harmonija« št. 1205.

PEKARNO

z inventarjem event. s pohištvo, odstopim. Skupna cena 20.000 K. — Najem. nina prosta. Zelo ugodni pogoji. Kupec se lahko takoj vidi. Naslov pri upravi »Slovenec« pod štifro 1214.

GOSTILNA

s pranočičem, z novo enonadstropno hišo in velikimi tudi novim gospodarskimi poslopji NAPRODAJ. Obsežen vrt, njiva, sadonosnih itd. — Pavle Dostal, Ptuj.

NAPRODAJ

je umivalnik z marmornato ploščo in ogledalom, omara s 4 predali in klavir, ki se ev. tudi izposodi. Naslov v upravi lista pod štifro 1211.

Kupim PULT

dobro ohranjen, v obliki trikotne s stranicama ca. tri in dva metra. Ponudbe pod »Pult« april na upravo lista.

PLETILNI STROJ

za fine nogavice, zelo dober, se za Din 3000. — prodaj. Naslov v upravi pod št. 1182.

SREBRNE KRONE

kupim. — Ponudbe na upravo lista pod: »KRONE«.

Krovstvo

FRANC FUJAN, Ljubljana, Galjeveca 9, pri dojenjskem kolodvoru, izvršuje vsakovrstna krovstva dela s škrlj. ltna, škafca, opeko itd. — sprejema popravila raznih starih streh. Zaloge arbeitsnega škrlja. 1056

PLETILNI STROJ

št. 8, skoro nov, se zelo ugodno prodaj. — Naslov v upravi pod številko 1183.

DRVA ZA KURJAVO

(odrezki od žagel) po zmerni ceni — dokler traja zaloga — se dobe pri Ivan Šiška, tovarna parket in perna žaga v Ljubljani, Metelkova ulica št. 4. 830

VSE, KAR RABITE za Vaš VRT, VINOGRAD, SADOV. NJAK itd., dobite pri »VRT« - DZAMONJA in DRUGOVI, družba z o. z., Maribor. — Cenike posilimo brezplačno! 1046

TRGOVSKI LOKAL

se ODDA v najem z inventarjem in zalogo, takoj ali pozneje. Trgovina je stara, dobro upeljana. — Odda se radi preselitve. — Ponudbe je poslati na upravo »Slovenec« pod Gorenjsko 1175.

Gostilna

event. samo TRGOVINA z mešanico, blagom, z inventarjem in zalogo, se odda v najem. Potreben takojšen kapital 50.000 Din, ostanele po dogovoru. Za samce hrana in stanovanje na razpolago. — Ponudbe je poslati na upravo lista pod »Redka prilika« štifro 1199.

ŠAMOT-

OPEKO in ŠAMOT-MOKO (češko) priporoča F. HOCEVAR, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 845

Zdravniki!

ODDA SE V NAJEM zdravniški kabinet z domačo lekarno in stanovanjem, v zelo prometnem kraju blizu kolodvorov, pod zelo ugodnimi pogoji, od 1. MARCA naprej. — Ponudbe do 1. marca 1925 pod »ZDRAVNIK« poštnoležeče, CELJE.

Potrjim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskrena ljubljena, predobra soproga, sestra, svakinja, gospa

Angela Keršič roj. Lukan

danes, 25. februarja, po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, Bogu vdana zaspa v 63. letu svoje starosti. — Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 27. februarja ob pol 4 popoldne iz deželne bolnice na pokopališče pri Sv. Križu. — Drago pokojnico priporočamo v blag spomin in pobožno molitev. Trbovlje, 25. februarja 1925.

KERŠIČ VIKTOR, soprog.

Zahvala.

Poročam bridke izgube naše preljube mame, gospe

Marije Ban

soproge kr. poštnega poduradnika

izrekamo tem potom našo najpriširnejšo zahvalo. — Dolžnost nas veže, da se posebej zahvalimo vsem prijateljem in znancem, ki so spremili našo preljubo mamo na njeni zadnji poti, povsahem družbu »Krkovo-Trnovca« za v srce segajoči žalostinki, pred. g. župnika Barletu za tolažilne besede, g. dr. Högljerju za njegov trud, poštnemu osebju za obilno udeležbo in za častno spremstvo.

V Ljubljani, dne 23. februarja 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Naznanilo in priporočilo.

Vsemu cenjenemu občinstvu v ljudo naznanjam, da

obtem

v soboto dne 28. februarja t. l.

svojo mesnico

ob Zmajskem mostu na desno (nova stojnica) kjer bom postrelal s prvostopnim govejim in telečjim mesom po zmerani cenah. Prosim za zaupanje, kakor dosedaj na Predovlčevi stojnici.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Levst, mesar.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavržen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bere. Vsa tozadevna zanesljiva pojanila Vam da uprava »Slovenec«, ki Vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

Javna zahvala.

Gospod primarij dr. Fr. Minaž nam je dokazal ves čas bolezni našega prerano umrlega pokojnika, s svojo neumorno požrtvovalnostjo in pripravljenostjo ob vsakem času, toliko prizadevanja in truda preprečiti katastrofo, da čutimo prijetno dolžnost izreči mu tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo in priznanje.

V Ljubljani, 25. februarja 1925.

Obitelj Bolaffio.